ԺԶ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4130 9/21 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1899 ՇԱԲԱԹ 16 ՋԵՄԱԶԻԷԼ ԱԽԸՐ 1317 ԺԶ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4130

درعلیه ده غلطه ده (آره وولك) غزته سی اداره خانه سنه
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK„
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ.

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան.	140 Ղրշ
» » »	վեցամսեայ.	70 »
» » »	եռամսեայ.	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան.	40 Ֆրն
» »	վեցամսեայ.	20 »

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով:
Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ.

ՄԵԾ ԸՆՏԱՆԻՔԸ ՈՒ ԻՐ ՆԱՀԱՊԵՏԸ

Կը ներէ՞ք որ, վայրկեանի մը համար, մեր դաստիարակներուն և ուսուցիչներուն վրայ խօսիմ... առանց գանգատի բառ մը ունենալու գրչիս ծայրը ու դառնութեան զգացում մը սրտիս մէջ, —ինչ որ ընդհանրացած, մեր մարմնին ու արիւնին խառնուած ունակութիւն մը դարձեր է ա՛լ։ Ով որ հրապարակաւ բան մը գրել կամ խօսիլ ուզէ՝ կարծես իրեն համար պարտաւորիչ կը համարի դասատուներէն սկսիլ, և ով որ դասատուներուն վրայ գրէ կամ խօսի՝ դժգոհութեան շարք մը մէջտեղ պիտի դնէ։ Ատեն մը «վարժապետ» բառը կը նետէին անոնց երեսին, այն տեսակ ձայնով մը որուն տակ արհամարհոտ շեշտ մը կար միշտ. այսօր, որ բարեբախտաբար ազնուացուցած ըլլալու յառաջդիմութիւններ ունինք, ուսուցիչ ու դաստիարակ անունները կու տանք անոնց, մեծարանքի համար, —քննադատութեան անսպառելի մթերք մը ծածկելով սակայն այդ տիտղոսներուն ետին։

Այստեղ, առիթը չէ քննելու թէ ո՛ր աստիճան արդարանալի է այս յոռետեսութիւնը, եթէ բոլորովին անիրաւ չէ։ Հայ լրագրութեան այդ «անսկիզբ և անվախճան» օրակարգը սերունդէ սերունդ փոխանցուի գուցէ, առանց իր վճռական լուծումը գտնելու։ Իմ վեր առնել ուզած պարագաս, այս վայրկեանիս, այն պարզ, գրեթէ չիկնոտ՝ բայց սրտեռանդն եղանակն է որով Կ. Պոլսոյ ուսուցչական մարմինը ուզեց որ և է կերպով մասնակցութիւն մը ունենալ Մամուրեանի յիսնամեայ յոբելեանին, քաղէ քաղաք սփռուած մեծ ընտանիքի մը անդամներուն պէս որոնք, գոնէ հեռուէն, կ'ուզեն յիշատակ մը ու շնորհաւորութիւն մը ուղղել իրենց նահապետին սիրելի մէկ տօնին առթիւ։

Հաւաքուած գումարին քանակը նշանակութիւն չունի. հայ վարժապետին փոքր քսակը աւելին չէր կրնար արտադրել արդէն. կեղծ հպարտութիւն մը, բանաստեղծական ճիգեր, անախորժ պիտի դառնային, թերեւս նոյն իսկ յոբելեարին. մինչդեռ այս համարձակ համեստութեանը մէջ մեծութիւն մը կայ։ Ձե՞ք պատահած արուեստագէտներու, գրագէտներու որոնք իրենց մէկ պաշտօնակցին ու բարեկամին հարսանեկան կամ անուան տօնին առթիւ՝ պզտիկ փունջ մը կը կազմեն մանիշակներէ, կամ սիրուն դեղոր մը կ'ընծայեն, որ առաջին տեղը կը բռնէ, վասն զի խնդակցական ճշմարիտ զգացումի մը ու եղբայրակցութեան խորհրդանշանն է։ Ուսումնական Խորհուրդին պատրաստել տուած արծաթեայ կոթողիկը՝ իր նպատակայարմար արձանագրութեամբ ու արուեստագիտական զարդերով՝ այդ ծաղկեփունջին կամ դեղորին տեղը պիտի բռնէ Իզմիրի ալեւոր գրագէտին ստանալիք նուէրներուն մէջ, եթէ երբեք գտնուին անոնց մէջ մեծանձն ու դրասէր հարուստներու նուէրներ։

Գէթ մեր միջավայրէն, այդ կարգի նուէրի մը խօսքը չլսեցինք, ինչ որ անակնկալ մը պիտի ըլլար, հարկ չկայ ըսելու թէ ինչքա՛ն հաճելի ու սրտապնդող անակնկալ մը։ Զգացումէ աւելի ճաշակի տէր անձ մը պիտի նկատուէր այն հարուստ Հայը որ, վերջին օրը, խորհրդապահ ձեռքով մը, մինչեւ իսկ առանց իր անունը յայտնելու, ինքնաբերաբար միացնէր մեծարժէք յիշատակ մը հայ ուսուցիչներուն հանգանակութեամբ պատրաստած համեստ նուէրին, գոնէ ըսել տալու համար թէ Մամուրեանը կարդացուած ու գնահատուած է նաեւ սեղանաւոր, վաճառական, հասարակ դասակարգէն, — թէեւ իրենց ձեռնպահութիւնը հակառակը չի հաստատեր։ Մեր այսօրուան ո՞ր հարուստը կրնայ ըսել թէ, քսան-երեսուն տարի առաջ, նիւթական նուազ բարգաւաճ վիճակ մը ունեցած պահուն՝ աւելի չէր հետաքրքրուեր գրականութեամբ, լրագրութեամբ և մինչեւ իսկ ուսուցչական հարցերով որոնց ամէնուն ալ կը խառնուէին Մամուրեանին գրիչը ու անունը։ Այսօր, Մամուրեանը ծերացած է և իրենք... դրամատէր եղած. ինչպէ՛ս յիշեն հին օրերը և այն ժողովրդային հետաքրքրութիւնը որով կը լափէին Իզմիրի գրագէտին հեղինակութիւններն ու թարգմանութիւնները. bon ton-ի հակառակ չը՞լլար....

Թերեւս, ո՛վ գիտէ, չարամիտ չը բոլորուած, գտնուիմ այն եզական գիրքերէն մէկուն մէջ ուր մարդ հաճոյքով կը նմարէ իր սխալած, խաբուած ըլլալը։ Այս բաղձանքով, կ'ընդհատեմ շեղումս, —մանաւանդ թէ ի՛նչ օգուտ ծանրանալ գաղափարի մը վրայ որուն գործադրութիւնը մամուլէն կախում չունի, —ու կը վերադառնամ «մեծ ընտանիքին», ուսուցչական մարմնին։ Ուրախալին հոն է որ, մինչ երկու հայ դասատու դժուարաւ կը համաձայնին քերականական կամ գիտական խնդրի մը վրայ, Պոլսոյ գրեթէ բոլոր դասատուները համամիտ և համերաշխ գտնուեցան իրենց երիցագոյնին կէս դարու գործունէութեան տօնը պատուելու համար։

Եւ երբ, Հոկտեմբեր 17-ի օրը, ծերունին Մամուրեան, Իզմիրի մէջ, շրջապատուած իր սաներէն ու բարեկամներէն, գրական հանդէսի մը մէջ ու մտերմական սեղանի մը գլուխը՝ յաջորդաբար ընդունի շնորհաւորութիւններ ու յիշատակներ, իրմէ չա՛տ հեռու, քաղաքներու մէջ, գաւառներու խորը, ու մինչեւ իսկ գիւղական անկիւններ, պիտի գտնուին կրթական վաստակաւորներ՝ ամէն հասակէ ու ամէն աստիճանէ՝ որոնք յիշեն զինքը, և այս առթիւ, յիշեն կամ անդրադառնան թէ ուսուցչութիւնը գնահատուող ասպարէզ մըն է եղեր արդարեւ, երբ արժանիքով ու յարատեւութեամբ մշակուի. և թէ, հայ ուսուցիչները, հակառակ միջավայրերու անյարմարին, միակ ընտանիք մը կը կազմեն։ Երիտասարդները թերեւս քաջալերուին այս մտածումով, ու ծերունիները, մռայլուածները, մխիթարուին։

Յառաջիկայ կիրակի տօնուելիք յոբելեանը, տեսակին մէջ անդրանիկը Թուրքիոյ Հայերուս համար, այս բարոյական նշանակութիւնը և այս սփոփարար ազդեցութիւնն ալ պիտի ունենայ Մամուրեանի ծանօթ թէ անծանօթ պաշտօնակիցներուն համար։

ՏԻԳՐԱՆ ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ

ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՀԱՐՑԵՐ

ԱՄՈՒՍՆԻՆ ԻՐԱՒՈՒՆՔԸ

Հազիւ քսան տարեկան է. կայտառ ու գեղեցիկ կին մը՝ երեք զաւակի մայր արդէն. ու երբ օրուան աշխատութենէն կէս ընկճած, մանկիկները քնացնելէ յետոյ, էրիկը դէմը կ'առնէ խնդումերես ու ընթրիքի միջոցին գաւաթ մը գինիով կը զուարթանայ, կը զգայ թէ քաղցր է կեանքը և կ'արժէ վայելել զայն։

Եւ ահա օր մը էրիկը կը մեկնի իր մօրկանը խնամքին յանձնելով կինն ու երեք զաւկները. կ'երթայ ու կը հեռանայ միշտ, կռնակը դէպ իր գիւղական տունը և երեսը դարձուցած դէպ անծանօթը ուր աշխատելով կը յուսայ գտնել բաւական դրամ՝ վերադարձին աւելի հանգիստ ու բարեկեց կեանք մը վարելու համար։

Հիմա երկուքին համար ալ անպատում զրկանքի մը կենցաղը սկսած է. այրը՝ առոյգ երիտասարդ՝ թէպէտ կնոջը սէրը դեռ սրտին մէջ, այլ եւս հեռուն է, զրկուած առագաստի հեշտանքէն. իր պանդխտի տափակ անկողնին մէջ առանձին ու լքեալ՝ ախուվախով կ'անցընէ գիշերները. կինը ի զուր իր կեանքին ընկերը կը փնտռէ ամէն արեւմուտին. չկայ այլ եւս ան. հեռացաւ. մանկիկներուն հայրիկը տարիներով պիտի չերեւայ. տանը մէջ անասելի ամբաւ տխրութիւնը կու գայ կը տեղաւորուի։

Ո՛րքան կը տեւէ այս. տարի մը, երկու, երեք, գուցէ տասը և աւելի. այրը կը շարունակէ միշտ աշխատիլ հեռաւոր մեծ քաղաքի մը մէջ և ատեն ատեն պատառ մը հացի գինը կը ղրկէ իր կնոջը. մի և նոյն ատեն մեծ քաղաքներու մթնոլորտը պանդուխտին բարոյական կորովը ջլատած է. կնոջը համար ունեցած սէրը դադրած և զաւկներուն համար տածած խանդաղատանքը փճացած է. հայրենակիցները կը գրեն երկիր թէ անիկայ հոմանի մը ունի արդէն ու բոլոր գուրգուրանքը անոր յատկացուցած է։

Միթէ աշխարհք նեղութեանց հովիտը չէ՞. միթէ կեանքը քրիստոնէին համար դառնութեամբ ու զրկանքով լեցուն պէտք չէ՞ ըլլայ. ուրեմն համբերելու առաքինութիւնը կը քարոզէ Տէր պապան՝ ամէն անգամ որ լքուած կինը կը դիմէ անոր ու էրիկանը վերադարձը կը խնդրէ. ճիշդը ան է որ քահանան չի կրնար այդ վերադարձը իրականացնել, չուզեր նաեւ իր անկարողութիւնը խոստովանիլ։

Երիտասարդ կինը կը խորհի սակայն թէ քահանային խրատը իր փափաքներուն չի համապատասխաներ, թէ երկու անգամ կեանք չունենար մարդ այս աշխարհիս վրայ ուր Աստուած ստեղծեր է զինքը և իրաւունք տուեր է իրեն՝ էրիկ մը սիրելու, էրիկ մը որ չը մոռնար իրմէ, որուն հետ աշխատի, որ իրենը ըլլայ, ինչպէս ինք անորը եղած է։ Այդ կինը իր անուսումութեանը ու պարզամիտ տրամաբանութեանը մէջ կը վճռէ թէ քանի որ էրիկը կը բաժնուի իրմէ և ուրիշինը կ'ըլլայ, ինք ալ կրնայ պահանջել որ ուրիշինը ըլլայ. զաւկները նոր հայրիկ մը ունենան. ինք ալ նորէն սկսի ունենալ բնական ու ընկերային հաճոյքներու վայելքը։

Այս անգամ Տէր պապան կը ներկայանայ, խոժոռ, սպառնալից։ Դժոխքի ուրուականներուն երկիւղը ներշնչելով դեռատի կնկան որ գլուխը կը ծռէ լռիկ և արցունքը կլլելով տնակը կը մտնէ. բայց արդէն երիտասարդ մը շատոնց կը դեգերէր անոր շուրջը. վերջապէս սիրուելու պէտքը հնարքներ կը ստեղծէ. կինը գաղտնապէս կ'սկսի տեսնուիլ անոր հետ, մէկ երկու տարի յետոյ ուրիշի մը հետ և առ տակաւ կը վարժուի կենցաղի մը որ ամուսնութեան մաքուր առագաստէն կենցաղին հակոտնեան է։

Այսպէս այս կինը էրկանը մահուընէն շատ կանուխ սկսած այրութենէն լաւին մխիթարուած է. այլ եւս չի գանգատիր. կեղծաւորի դիմակն ու լեզուն շատ յաջողութեամբ կը գործածէ. բայց ամէն անգամ որ իր դժբաղդութեան վիճակակից կին մը, դեռ անմխիթար, Տէր պապին կը վազէ ճար մը խնդրելու, այս միամիտ կրօնաւորը խրատական մը վերջ չմոռնար աւելցնել. «Նայէ՛, օրհնած, այս ինչ կինն ալ տասներկու տարիէ ի վեր երիկնէն հեռու է, բայց կը համբերէ...»։

Եթէ Տէր պապան գիտնար թէ էրիկնէն տասներկու տարիէ ի վեր բաժնուած այդ կինը կը համբերէ, վասն զի կրցեր է երեւոյթը փրկելով իր հաշիւը կարգադրել, ի՞նչ պիտի ընէր արդեօք։

Պատասխանը ես տամ. հայ Տէր պապան մօրուքը պիտի սանտրէր, նայուածքը անմռայլ ամպերուն վրայ սեւեռելով. վասն զի հայ քահանան չուզեր գիտնալ թէ ամուսնութիւն ըսուածը էրիկ կնկան մէջ իրաւունքի և պարտքի պայմանագրութիւն մըն է. Ասորի քահանան գիտցած է այդ պայմանադրութեան արժէքը ու որոշած է իր ժողովրդեան մէջ յարգելի ընել զայն. ուստի Պարսկաստանի Ասորւոց եկեղեցական ժողովը որոշեր է, — ինչպէս ծանուցուած էր Արեւելքի մէկ թղթակցութեան մէջ, — վերստին ամուսնանալու արտօնութիւն տալ այն կիներուն, որոնց այրերը երեք տարի շարունակաբար լքեալ կը թողուն զիրենք։

Իրա՛ւ, սա ասորի եկեղեցականները կրնան մեզի ուղեցոյց ըլլալ. աչք ունի՞նք արդեօք տեսնելու այդ ուղին։

Ա. Ա. ՍՈՒՐԷՆԵԱՆ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿԱԴԵՄԻԻՆ երկու մեռած անդամներուն, Էտուար Բայլըրոնի և Վիքթոր Շէրպիւլիէի յաջորդներուն ընտրութիւնը պիտի կատարուի Նոյեմբեր և Դեկտեմբեր ամիսներուն մէջ։ Ակադեմին իր տարեկան հանդիսաւոր նիստը պիտի գումարէ Նոյեմբերի վերջը, որմէ ետքը պիտի կատարուի Պ. Հանրի Լաւտանի ընդունելութիւնը։ Իսկ Պ. Բոլ Տեշանէլի (ատենապետ Երեսփ. Ժողովին) ընդունելութիւնը՝ իբրեւ անդամ Ակադեմիի՝ 1900 տարուան սկիզբին յետաձգուած է։

ԲԱՐԻԶԵԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

(Պատահական թղթակցէ մը)

«ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ»

ԲԱՐԻԶ, 16 Հոկտ.

Փոխանակ Արեւելքի ընթերցողներուն հաղորդելու Օմալի Դուքսին արձանին բացման հանդէսը, որուն մանրամասնութիւններով լեցուած են այսօրուան թերթերը, աւելի շահեկան և մանաւանդ աւելի հրապուրիչ կը սեպեմ խօսիլ ուրիշ հանդէսի մը վրայ, բոլորովին եզական ու ինքնատիպ, — «ժողովրդական համալսարանի» մը բացումը։

Այդ հաստատութեան պատմութիւնը վիպական հանգամանք մը ունի կարծես։ Երկու բառով պատմեմ, բացատրելու համար նաեւ թէ ի՛նչ է այս «ժողովրդական համալսարան» ըսուածը։ Ատենօք գրաշար մը կար, Ժորժ Տէհէրմ, որուն միակ երազն էր ժողովուրդին յատուկ բարձրագոյն կրթութեան դասախօսութիւն մը հաստատել և ինքզինքը նուիրել այդ գործին։ Անծանօթ գործաւոր մըն էր Տէհէրմ, առանց նեցուկի, առանց հասոյթի որ և է աղբիւրի մը։ Նախ և առաջ սկսաւ, 1896ին, ամսաթերթ մը հրատարակել՝ զոր ինք կը խմբագրէր, կը շարէր ու կը տպէր։ Ժորժ Տէհէրմի ծրագիրը շա՛տ պարզ էր. իր թերթին միջոցաւ հրաւէր ուղղել բարի կամեցողութեան տէր, գիտուն և գրագէտ անձնաւորութիւններու, անոնց միջոցաւ դաստիարակելու համար ժողովրդական դասակարգը։ Իր ձայնը անլսելի չմնաց և հետզհետէ այդ գրաշարին շուրջը համախմբուեցան ուսանողներ, բժիշկներ, հրապարակագիրներ, երգիչներ։ Իրեն կեդրոն ընտրած էր Բոլ-Պէռ փողոցին մէջ համեստ բնակարան մը ուր անցած տարուան ապրիլէն սկսաւ ամենօրեայ դասախօսութիւններու շարք մը որոնց յայտագիրը ինքն իսկ պատրաստած էր, և ուր յաջորդաբար յանձն առին խօսիլ Ժորժ Տիւրիւի, Ժիւլ Լըմէթր, Ֆրէտէրիք Բասի, Բոլ Տէժարտէն, Անաթոլ Լըռուա-Պօլիէօ և ուրիշ նշանաւոր անձեր։

Գործը հիմնուած էր, բայց նախնական վիճակի մէջ. հարկ էր կատարելագործել զայն. պէտք էր որ առօրեայ դասախօսութիւններու հրապարակէն զատ՝ գործաւոր դասը վարժուէր յաճախելու և սիրելու այն տունը ուր տեղի կ'ունենային անոնք։ Այդ յարկը, ամբողջովին նուիրուած ուսուցման, հանգիստի, զբօսանքի և փոխադարձ օգնութեան, իբրեւ իրենց տունը նկատելու էին։ Ասոր համար, դրամական աղբիւրներու պէտք կար. 12,000 ֆրանք մը ճարեցին և այդ փոքրիկ դրամագլուխին շնորհիւ «Ժողովրդական համալսարաններու ընկերութիւնը» յաջողեցաւ հաստատել, Սէնդ-Անդուան արուարձանին հին բայց ընդարձակ մէկ տանը մէջ իր առաջին «համալսարանը»։ Այդ շէնքը, որուն մէկ մասը ատենօք երգեցիկ-սրճարանի ծառայած էր, կը պարունակէ պզտիկ թատրոն մը, խօսակցութեան սրահ մը, խաղերու յատուկ (ոչ թղթախաղի) սրահ մը և գիշերային թանգարան մը ուր, լուսանկարներու և պատկերներու հաւաքածուներ՝ պատերուն վրայ ցուցադրուած՝ գործնական դիւրութիւն մը պիտի ընծայեն անձնուէր ուսուցիչներուն, ամէն երկիրներու և ամէն ժամանակներու գեղարուեստին վրայ իրենց ընելիք հրապարակախօսութեանց։

Այդ հաւաքածոները պիտի փոխուին յաջորդաբար, խօսուելիք նիւթին սպառելէն ետքը։ Օրինակի համար, Նախորդ շաբթուն, — ինչպէս կը պատմէ Էմիլ Պէռ Ֆիկառօի մէջ, — սրահին պատերը ծածկուած էին մեծ վարպետներու գործերէն ընդօրինակուած լուսանկարներով, ամէնքն ալ միեւնոյն նիւթին վրայ «Մայրական սէր»։ Այս ցուցադրութիւնը պատրաստուած էր Պ. Բոլ Տէժառտէնի մէկ բանախօսութեան առթիւ՝ որուն նիւթն էր «Մայրական սէրը մեծ արուեստագէտներու վրձինովը արտայայտուած»։ Այս կերպով, ուսուցչին խօսքերը ազդուապէս պիտի դրոշմուին գործաւոր ունկնդիրներուն մտքին մէջ որոնք պիտի ըսեն իրարու. «Ահաւասիկ քսան, երեսուն ընդօրինակութիւններ պատկերներու որոնց ամէնքն ալ մայրական սէրը կը ներկայացնեն. ասոնցմէ ո՞րը աւելի արտայայտիչ կը գտնես։» Այս հարցումներն ու ու պատասխանները ինքնին հրահանգիչ պիտի ըլլան։

Այս «Ժողովրդական համալսարանին» մուտքը ձրի չէ բոլորովին։ Ունկնդիր գրուիլ ուզողները, հաւանութեան գիր մը ստորագրելէ զատ, 50 սանդիմ կը վճարեն որ մէկ ամսուան համար իրաւունք կու տայ անոնց՝ դասախօսութիւններուն ներկայ գտնուիլ և թատերասրահը ու խաղերու սրահը յաճախել։

Երէկ, կիրակի, միջօրէէն յետոյ ժամ երկուքին, այս հաստատութիւնը իր կիրակնօրեայ զբօսանքի յատուկ մատինէին բացումը կատարեց ժողովրդական նուագահանդէսով մը։ Գործաւորներու մեծ բազմութիւն մը հաւաքուած էր՝ հանդարտիկ հետաքրքրութեամբ՝ սրահներուն մէջ, գնդամուղի սեղանին շուրջը, գրատուններուն և պատկերազարդ պատերուն առջեւ։ Ցերեկոյթը սկսաւ Մոլիէռի մէկ կատակերգութեան գլխաւոր մասերուն արտասանութեամբը զոր խումբ մը արուեստասէր երիտասարդներ կատարեցին առաջնորդութեամբ ծանօթ բանաստեղծի մը, Մօրիս Պուշօրի, որ ինքն ալ դեր մը ստանձնած էր, և ամէն մէկ տեսարանի վերջը՝ քանի մը խօսքով կը բացատրէր իմաստը և ունկնդիրները կը պատրաստէր յաջորդ տեսարանին։ Ո՛չ fondium կար ո՛չ siffon. պարզ արտասանութիւն մըն էր որ կը կատարուէր, ժողովրդական դասին սիրցնելու համար Ֆրանսայի ամէնէն մեծ հեղինակներէն մէկը՝ որուն գործերը ո՛չ լսած ո՛չ կարդացած էին։ Այս հրահանգիչ ներկայացումը աւարտեցաւ նուագահանդէսով մը որուն յայտագիրը կը կազմէին երաժշտական լաւագոյն հատուածներ, դաշնակի վրայ, և քանի մը քերթուածներու արտասանութիւնը։ Նուագահանդէսը պիտի շարունակուէր գիշերն ալ, ինչպէս այսուհետեւ յաջորդաբար, զանազան պէսպիսութիւններով։

Գեղեցի՞կ չէ՞ք գտներ պարզ գործաւորի մը յղացած այս օգտաշատ խորհուրդին քանի մը տարուան մէջ գտած ընդունելութիւնը և ստացած ծաւալումը՝ զոր թատերական, գրական կամ գեղարուեստական նորութեան մը չափ շահեկան համարեցի հաղորդել Արեւելքի ընթերցողներուն։

* * *

ԱՏԱԲԱԶԱՐԻ ՃԱՄԲՈՒՆ ՎՐԱՅ

ՉԻՖԹԼԻԿԸ

Արեւոտ առտու մըն էր, ցորեկուան թեւ տալու մօտ, երգերով և ուրախութեան աղաղակներով կառք մտանք Ատապազարցի ընտանիքներու հետ՝ որոնցմէ մէկուն հիւրն էի։

Վերջին ուխտաւորներն էինք մենք։

Արմաշ՝ բոլորովին ամայացած էր ու գիւղացիները վերջապէս ազատ թողած էին իրենց հաւերն ու աքլորները՝ որոնք մաքուր օդ մը գտնելնուն խենթեցած, ուր վազելին չէին գիտեր։

Ինչպէս գրեցի արդէն Արմաշէն, գիւղացիները պահած էին զանոնք՝ վախնալով որ ուխտաւորներու կողմէ կը գողցուին։

Երբ ձիերը ճամբայ ելան, ամէն աղաղակ դադրեցաւ վայրկեանի մը չափ։

—Երթաք բարո՛վ, կը պոռային կառքէ կառք։

—Դո՛ւք ալ, դուք ալ, բարի՛ երթաք կը պատասխանէին ուրիշներ։

Յետոյ, տղաքը նորէն աղջիկներու հետ ձեռք առին իրենց երգերը՝ զորս ատեն ատեն ընդհատելով ողջերթի մաղթանքը կ'ընէին կառքին մէջ գտնուողներուն կամ իրենց ծնողքին.

—Երթաս բարով, մայրիկ...

—Բարի՛ երթաս զաւակս։

Անուշ հով մը կը ծեծէր կառքերու ծածկոյթը ու կը խառնշտէր գետնի փոշին՝ որ արդէն անիւներու թաւալումէն յուզուած՝ ճերմկցուցած էր ամէնքս ալ։

Այս կողմերու համար կառքերը միշտ նոյն անտանելի կախօրրաններն են՝ որոնց մէջ մարդ վայրկեան մը անգամ հանգիստ չի կրնար նստիլ, ու ճամբաներուն վրայ, — որոնք հակառակ «խճուղի» անունը կրելնուն՝ խորտ ու բորտ հողակոյտեր են գրեթէ միշտ, — նոյն ահռելի ցնցումն է որ ոսկորները կը խախտէ։

Խօսակցութեամբ կը ջանանք մոռնալ այդ սարսափելի գնացքը ու կը խօսինք ուխտաւորներուն վրայ՝ որոնք սովորականէն շատ էին այս տարի, ու մանաւանդ օդին՝ որ անսովոր կերպով բաց մնաց ուխտագնացութեան տեւողութեան միջոցին. — անձրեւի կաթիլ մը անգամ չէր պղտորած ուխտաւորներու հանգստութիւնը։

Շուրջերնիս՝ ամբողջ կէս ժամ տափակ համայնապատկերն է այդ կողմերու յատուկ. ընդարձակ մարգագետիններ եւ անհամար բլուրներ՝ որոնց մէջէն ճամբան կը գալարուի օձի մը պէս, և ուրկէ կ'անցնինք՝ անփոփոխ սուր հովէ մը ու գետնի փոշիէն ծեծուելով։

—Պիտի փոխուի հիմա, կ'ըսէր հիւրընկալս, Փափազեան Տիգրան էֆէնտի, հարազատ զաւակ մը իր քաղքին, Ատապազարի՝ ուր Թաղական Խորհուրդի ալ անդամ էր կարծեմ։

Եւ սակայն, ճամբան միշտ նոյնը կը մնար, յուսահատեցուցիչ երկարութեամբ մը և ամէն վայրկեան կը զգացնէր իր անտանելիութիւնը։

—Հիմա կը փոխուի, կ'ըսէր նորէն հիւրընկալս, հիմա իսկ անտառ կը մտնենք...

Անտա՜ռ... Բայց ի՜նչ հրաշալի բան ինծի համար, Պոլսեցիի մը համար, որ իմ Պոսֆորս միայն գիտէի բնութենէն ու գիրքերու միջոցաւ միայն կը ճանչնայի անտառներն ու լեռները։

Եւ սկսայ հարցափորձել զիրենք թէ արդեօք իրակա՞ն անտառի մը մէջէն պիտի անցնինք, թէ չէ քանի մը ծառերու հաւաքում մը միայն պիտի ըլլար կտրելիքնիս՝ քիչ ետքը նորէն խոպան ճամբայ մը ձեռք առնելու համար։

—Ո՛չ, պատասխանեցին ինծի, քէսիւմ (լաւ) անտառ մըն է՝ որուն մէջէն ամբողջ երեք ժամ պիտի առաջանանք։

Ո՜ւխ..., ի՜նչ ուրախութիւն... ամբողջ երեք ժամ անտառի մէջէն, և ան ալ «քէսիւմ» անտառի մը մէջէն պիտի անցնինք...։

Եւ անհամբերութիւնը բռնած էր զիս տենդի մը պէս. պահէ պահ կը սպասէի որ անտառ մտնէինք։

* * *

Ճամբու դարձուածքէ մը վերջապէս ընդարձակ բացատան մը ելանք, բլուրի մը մարմանդին վրայ, ուրկէ ծառերը կ'երեւային քիչ հեռու, սեղմ, քով քովի ու տամուկ սեւով մը։

Առաջին ակնարկով անկարելի էր կարծել թէ խոշոր ծառեր էին ատոնք. Թուփեր երեւցան ինծի, պզտիկ թուփեր՝ որոնց բարձրութիւնը մեր կառքերն անգամ չպիտի կրնար գլել։

Բայց քանի մօտեցանք, մշուշը պատռեցաւ անոնց վրայէն ու շատ չանցած մտանք բուն իսկ անտառը՝ ուր ոչ փոշի կար ալ, ոչ ալ ճամբու անհարթութիւն։

Հովը միշտ կը փչէր դուրսէն ու բովանդակ անտառը լեցուած էր տարօրինակ խարշափով մը՝ որ վերջին ծայր մեղմ ըլլալուն հակառակ կրկին կը խեղդէր մեր կառքերուն հանած սուր աղմուկը։

Ահագին բարտիներ պառկած էին տեղ տեղ, փոթորիկի մը պահուն ահարկու հովէ մը արմատախիլ եղած, և կամ վար առնուած չէրքէզներու կամ գաղթականներու կողմէ՝ որոնք իրենց փայտը հոսկէ կը տանին։

Արագ արագ կը սահէինք նեղ ու օձապտոյտ արահետներէ՝ զորս մօտի ծառերու նորաբոյս կամ երկարած ճիւղերը ա՛լ աւելի նեղցուցած էին։

Շուրջերնիս մի՛ միայն ծառի բուներ. գետինը խոնաւ կանանչ մը, ինչպէս նաեւ վրանիս. երկինքը շատ քիչ կը տեսնէինք։

Ժամ մը անցաւ այսպէսով, ու տեսարանը միշտ նոյնը կը մնար, արհաւոտ իր ինքնութեան մէջ, անուշ իր ծառերուն խարշափով և կամ իր թռչուններով որոնք մեր տղոց երգերուն կը ձայնակցէին խենթի յամառութեամբ։

Երբեմն, գաղթականի կառքերու կը հանդիպէինք, գոմէշի մը և կամ երկու կովերու լծուած երկար սայլակներ, որոնց ետեւի մասին վրայ տաղաւարի պէս բան մը շինուած է և ուր կը տրորուին ընդհանրապէս գաղթական կառապանին կինն ու լաճերը՝ ընդվզեցնող աղտոտութեան մը մէջ։

Փոխադրածնին կամ փայտ է՝ զոր անտառէն կը կտրեն, կամ ածուխ՝ զոր հեռուն՝ բլուրներու գոգը՝ բացատաններու մէջ կը պատրաստեն և կամ սեխ ու ձմերուկ, ամէնքն ալ այրած ու կիսովին նեխած՝ զորս պարտէզպանները մէկ կողմ կը նետեն և զորս ասոնք կը ժողվեն արտերու եզերքներէն։

Տեղ տեղ, կառքեր՝ որոնք մեզմէ առաջ ճամբայ ելած են Արմաշէն, կանգ առնելու համար կեցած են միշտ ծառերու մէջտեղուանքը, ու մարդիկ կը պոռան մեր կառքերուն որոնք հեգնոտ աճապարանքով մը կը սուրան կ'անցնին.

—Բարի երթա՜ք...

—Բարի մնաք, բարի մնաք, մի՛ ուշանաք, Չիֆթլիկն ենք։

—Չիֆթլի՛կ, չիֆթլիկ...։

Շատ բան չէ մնացած անտառին վերջանալուն։ Երեք ժամը՝ անզգալաբար կտրած ենք։

Եւ այդ վերջաւորութեան մօտ, անտառը ա՛լ աւելի խիտ կը դառնայ, մինչեւ շատ տեղ երկինքը չտեսնուելու աստիճան։

Ծառերու կատարէն, տերեւներու բացուածքէն՝ պուտ պուտ կապոյտ մը միայն կը տեսնենք ընդհանրապէս, մինչեւ որ յանկարծ ծառ ու խարշափ կ'անհետանան բոլորովին, և ինքզինքնիս արեւին յորդ ճառագայթներուն տակ կը գտնենք, լոյսով ողողուն ու ծիծաղկոտ մարգերու վրայ, զորս Թուփեր կ'եզերեն։

⁂

Կառքերը քիչ մը տեղ ալ կը յառաջանան, անցնելով փայտէ կոշտ կամուրջի մը վրայէն՝ որ նոր կանգնուած է Ջուրի աղտոտ լեզուակի մը վրայ՝ մացառներէն կան անջատ տեղ տեղ։

Հոս է «Չիփթլիկ» բուսածը, զոր «Ջաղացք» ալ կը կոչեն տեղացիները։

Մեզմէ առաջ ուրիշ բազմաթիւ կառքեր հասած են հոս ու հոն։ Մարդիկը դէպի մեր կառքերը կը փութան զմեզ դիմաւորելով և կը հրաւիրեն քովերնին, մինչդեռ աղջիկներու և տղոց խումբ մը՝ իրենց ընկերները գտած, անորակելի խնծլտուքով մը հոս հոն կը ցատկոտեն մեր շուրջը։

Քիչ մը աւելի առաջանալով կ'իջնենք կառքերէն ու կը տարտղնինք շրջակայ արօտավայրերուն մէջ, ձգելով կիները որ նստելու տեղ պատրաստեն։

Բարեկամի մը հետ մինչեւ Ջուրի լեզուակը կ'երթանք՝ ուր ինծի կ'առաջարկէ «խայլըխ» նստիլ. ու կը ցուցնէ քառակուսի տաշտ մը՝ որուն մէջ փայտի կտոր մը դրուած է և որ զբօսանքի առարկայ մըն է դարձած հոս հանդիպողներուն համար։

Շիտակը ըսելու համար, հակառակ աւելի փառանգաւոր ծովերու վրայ աւելի Թեթեւ մակոյկներով ալիքներուն դիմագրաւելու վարժուած ըլլալուս, չհամարձակեցայ ընդունիլ բարեկամիս առաջարկը. նախ որ ջուրը՝ ծովէ աւելի ճահիճի մը երեւոյթը ունէր, և յետոյ, տաշտն ալ լեցուն էր ցեխով՝ զոր գետնի կանանչին հետ չէի ուզեր փոխարինել ոչ մէկ ատեն։

Ջուրին եզերքն ի վեր բարձրանալ սկսանք մինչեւ կամուրջը։

Չորս դին, չոր խոտերուն վրայ, խումբեր կազմուած են,—իւրաքանչիւրը երկու երեք ընտանիքէ,—ու փսիաթներու կամ գորգերու վրայ տարածուած, կը խմեն ու կ'երգեն։

Ամէն մէկ ընտանիք ահագին քանակութեամբ օղի բերած է ու մարդիկը գիտեն խմել զայն այնչա՜փ լաւ, որ այդ մասին ամուր համբաւ մը շինած են շրջականերուն մէջ։

Ու իւրաքանչիւր խումբէ երգերը առատ կ'երգուին, ձայնակցութեամբ նուագածուներու՝ որոնք անպակաս են սաստիկ հաւաքումներու մէջ։

Եւ երբ մարդիկը խմելու զբաղած են, անդին կիները սոխ կը սոքեն, պատինճան կը ջարդեն, լոլիկ կը կտրեն, պատրաստելու համար դաշտային կերակուր մը՝ որուն անուշութիւնը,—հակառակ ստամոքսային խնդիրներու մասին անտարբեր ըլլալուս,—քիչ մը ետքը անհամ պիտի զգայի։

Կը հեռանանք իրենցմէ ու կ'երթանք մեր կառքերուն քով։

Տեսարանը նոյնն է հոն, բայց աւելի հոծ, աւելի աչքառու բան մը ունի իր վրայ։

Երեսունի մօտ մարդիկ խոշոր շրջանակ մը կազմած են, սեղմուած քով քովի ու տաք խօսակցութեան մը բռնուած՝ որ օղիի, գինիի և ուրիշ համանման նիւթերու շուրջը կը դառնայ։

Հիւրընկալս և իր մէկ բարեկամը, իբր նախագահ այդ խմբակին, իրենք են որ կը բաժնեն օղին՝ ու գաւաթը ձեռքէ ձեռք կ'անցնի կարգաւ, ամէնէն մօտը նստողէն մինչեւ ամէնէն հեռուն նստողին։

Բաւական միս բերուած է, զոր կիները կը ջարդեն։ Ու կառապանները՝ որոնք ծառի ճիւղերէ երկար շամփուրներ շինած են, անոնց վրայ կ'անցընեն միսի կտորները և կու տան ուրիշներու՝ որոնք նոր վառուած կրակներու վրայ կը սկսին խորովել։

Քիչ մը անդին, կիներ բրինձ կը ստեն, պատրաստելու համար փիլաւ մը՝ որուն գովեստը Արմաշէն իսկ լսած էի, և զոր Ատաբազարցի կիները շատ լաւ գիտեն պատրաստել անթերի կարգով։

Խմբակին մէջ կ'առնեն զմեզ. կը խօսինք բաւական ատեն և ահա յանկարծ օղիին կարգը ինծի կու գայ։

Ի զուր կը պնդեմ թէ չեմ գործածեր. անոնք իրմէ աւելի կը պնդեն։

—Բայց չեմ կրնար խմել, կ'ըսեմ իրենց։

—Կեցիր նայինք, կ'ըսէ մէկը, դեռ Ատաբազար չգացինք։

Ուրիշ մը՝ ա՜յն աստիճան զարմացումով ինծի կը նայի որ կարծես ըսել կ'ուզէ թէ ինչպէ՞ս կրնայ օղի չխմող մէկը գտնուիլ։

Անկարելի է կոտրել այդ մարդիկը. ստիպուած կը խմեմ։

Աղջիկներ մեր ետին մօտէն կը հաւաքեն, խայթելով փուշերէ՝ որոնք իրենց շրջազգեստին կամ չփակին կը կառչին։

Բարեկամիս հետ նորէն ոտքի կ'ելլեմ շրջագայելու համար ու միասին կը մտնենք անտառը որ մեր շատ մօտն է դեռ։

Հոս ալ, ծառերու եզերքը միշտ նոյն հաւաքումներն են, ոմանք օղի խմելու զբաղած, և ուրիշներ ճաշելու։

Կրակները կը մխան ամէն անդին. տեղ տեղ ալ, մոխրակոյտներ յայտնի կ'ընեն թէ նախորդ օրերու մէջ ալ Ատաչի ուխտաւորներ անցած են հոսկէ։

Ու երբ կրկին մեր խմբակին քով կը վերադառնանք, նուագածուներով կը գտնենք զանոնք, երգելու զբաղած։

Իրական զուարճութիւնը բնութեան ծոցին մէջ, անխառն միացում մը սրտերու, ամէնքն ալ միակ գաղափարի մ'օրը զուարթ անցընելու մտածումին սեւեռած։

Հոն ոչ ոք իր թշնամին կը յիշէ և ընդհանուր բարեկամութիւն մը իրար զօդած է ամէնքն ալ։

Ճաշի ժամը կը հասնի վերջապէս. Նուագածուները կ'երգեն շարունակ ու կատարեալ հացկերոյթ մըն է որ կ'ընենք հող, խորոված միս, լոլիկի աղցան, պատինճան, ու փիլաւ, զոր ատացի կին մը մանաւանդ ինծի կը հրամցնէ ըսելով.

—Փիլաւ կեր, փիլաւ կեր, մեր փիլաւը «մէթին», «քէնփոմ» բան է։

Եւ իրաւունք ալ ունի։

Ճաշէն ետքը, կէս ժամուան մը չափ ալ կը շրջագայինք հոս ու հոն։

Կիները՝ ջուր տաքցուցած, իւղոտ ամանները կը լուան։

Ուրիշներ գորգերն ու փսիաթները կարգի կը դնեն և ամէն բան ժողվելէ վերջ կը նետուին կառք՝ ուր իրենց կը միանանք։

Արեւը դէպի մայրամուտին թեւ կու տայ՝ երբ ճամբայ կ'ելլենք նորէն՝ այս անգամ խռպան ճամբէ մը՝ որ զմեզ շիտակ քաղաք պիտի տանի։

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԹՐԱՆՍՎԱԱԼ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ
ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ

Երէկ իրիկուան հեռագիրները սա նորագոյն լուրերը կը հաղորդեն Անգլիոյ և Թրանսվալի պատերազմին վրայ.

Լոնտոն, 19 Հոկտ. — Լրագիրները լուրեր կը հրատարակեն Բրէթօրիայէն թէ Թնդանօթի քանի մը հարուածներու փոխանակութենէ ետքը միայն սպիտակ դրօշը պարզուեր է Մաֆէքինկի վրայ։ Պոէրները բանագնացի դրօշով զօրախումբ մը ղրկած էին, հարցնելու համար թէ քաղաքը կ'ուզէ՞ անձնատուր ըլլալ, սակայն պատասխան ստացած չըլլալով, Պոէրները անմիջապէս սկսան ռմբակոծել Մաֆէքինկը։

—Կլէնքօէի մօտ անգլիական բանակէն առնուած լուրերու նայելով, Պոէրներու յառաջապահները տեսնուեր են քաղաքէն եօթը մղոն հեռու։ Ճակատամարտ մը մօտալուտ է։

—Լէտիսմայթէն կը հեռագրեն թէ անգլիական զօրքերը երէկ թշնամիին հետ ընդհարում մը ունեցեր են Աքթոնհոմսի մօտ, որ Լէտիսմայթէն ութ ժամ հեռու է։ Երէկ իրիկուն առնուած լուրերուն նայելով, անգլիական հեծելազօրքերու շրջուն պահակախումբեր Լէտիսմայթէն 16 մղոն հեռու Պոէրներու հետ կը մաքառէին կէսօրէն ի վեր։

—Լորտերու Ժողովին մէջ Լորտ Սալզպէրի կարդաց քաղաքապահ զօրքերը զէնքի տակ կոչող հրամանագիրը։ Յետոյ Ժողովին նիստը յետաձգուեցաւ մինչեւ հինգշաբթի։

—Երեսփ. Ժողովին մէջ գաղթային նախարար Պ. Չէմպըրլէն յայտարարեց թէ Ճէյմսընի արշաւանքէն ի վեր Պ. Սէսիլ Ռոտսի հետ հարաւային Ափրիկէի համար ուղղակի կամ անուղղակի ո և է յարաբերութիւն չէ ունեցած։ Պ. Չէմպըրլէն յարեց թէ խաղաղութեան յուսացած մինչև վերջին վայրկեանը հաւատացած էր թէ խաղաղութեան պահպանումը կարելի պիտի ըլլայ։ Գաղթային նախարարը երկար ճառ մը խօսելով արդարացուց Անգլիոյ ընթացքը, Թրանսվալի հետ կատարուած բանակցութիւններու միջոցին։

Քէյփթաուն.—Քիմպըրլիէն կը հեռագրեն թէ երկաթուղիի զրահապատ կառախումբ մը Մաֆէքինկի հիւսիսային կողմը հետազօտութիւններ կատարած միջոցին, անցեալ շաբաթ իրիկուն, հանդիպեր է 500 Պոէրներու որոնց հետ ճակատամարտ մը ունեցեր է։ Պոէրները շատ կորուստ տուեր են։ Անգլիացիներէն 2 հոգի մեռեր և 14 հոգի վիրաւորուեր են, որոնց 2ը բաւական ծանր։

Լոնտոն.—Կլէնքօէէն (Նաթալ) կը հեռագրեն թէ Պոէրներու քանի մը զօրախումբեր, որոնք Նիւքէսլի Պոէրներուն հետ կը յառաջանային դէպի Տրնտի (Նիւքէսլի հարաւային կողմը, Կլէնքօէի երկաթուղիի մէկ ճիւղին վրայ), անոնցմէ զատուեր են, միանալու համար աւելի բազմաթիւ զօրախումբերու Լանտմանս Տրիֆթի մօտ, որ Տրնտիի արեւելեան կողմէն քանի մը մղոն հեռու կը գտնուի, Նաթալի հիւսիս-արեւմտեան սահմանագլուխին վրայ։

Բեդերսպուրկ.—Ռուս կառավարութիւնը, Անգլիոյ հաւանութեամբ, սպայակոյտի սպայ մը պիտի ղրկէ պատերազմի դաշտը, անգլիական զինուորներուն ընկերանալու համար։ Պոէրներու բանակին համար ռուսական սպայ մը պիտի չղրկուի, վասն զի Թրանսվալ վեհապետական երկիր մը չէ։

Թայմզ Լէտիսմայթի իր թղթակցին հետեւեալ հեռագիրը կը հրատարակէ երկուշաբթի թուականով.

«Ահաւասիկ զինուորական ճշգրիտ կացութիւնը սահմանագլուխին.

«Թրանսվալի զինուորները համախմբուած են Տրաքէնսպէրկի մէջ որուն բոլոր անցքերը գրաւած են։ Անոնց յառաջապահները, երկու ջոկատէ բաղկացած, Նիւքէսլ հաստատուած են։ Այդ կողմէն տակաւին հրացանի ո և է հարուած պարպուած չէ։ Անցքերը պաշտպանող քանի մը հրետանիներ ետ առնուած և քաղաքային կամ զինուորական բոլոր պաշտօնեաները հեռացած էին, այնպէս որ Պոէրներու արշաւանքի այդ սկզբնաւորութեանը բնաւ ընդդիմութիւն չէ եղած։ Օռանժի զինուորներուն գրաւած տեղը նշանակել շատ դիւրին չէ։ Աօլի գիծերը՝ շրջուն պահակախումբ մը լուր բերաւ թէ Օռանժի երեք հազար զինուորներ Վան Ռէյնէնի կիրճը անցած են՝ 300 սայլերով և թէ այդ կերպով կը սպառնան անգլիական զինուորներուն ձախ թեւին։ Այս առտու կատարուած նոր հետազօտութիւն մը դէպի Օռանժի սահմանագլուխը, հաստատած է թէ Օռանժի պետութեան զինուորները թէեւ անցած են սահմանագլուխը, սակայն յետոյ ետ քաշուած են։ Անոնց յառաջապահները տակաւին Ալպըրթինա կը գտնուին։ Կ'երեւայ թէ շրջուն պահակախումբին ըսած երեք հազար թիւը չափազանցուած է։ Տեսնուեցայ քանի մը պաշտօնեաներու հետ որոնք գտնուած էին հինգշաբթի օրը բռնուած կառախումբին մէջ, Հարրիսմիթի և Օռանժի սահմանագլուխին վրայ։ Պոէրները անոնց ամէնուն ալ ազատ անցագիր տուեր և երէկ առտու մինչեւ Նաթալի սահմանագլուխը հետեւեր են անոնց Վան Ռէյնէնի կիրճին ճամբով։ Այդ պաշտօնեաները կ'ըսեն թէ Հարրիսմիթի և Վան Ռէյնէնի մէջտեղը 400 սայլեր համրած են։ Կիրճին ետին հինգ հարիւրէ աւելի Պոէրներ հաւաքուեր են։ Ատկէ զատ հրետանիներն ալ կազմ ու պատրաստ են կիրճը պաշտպանելու։ Գալով Օռանժի անկախ պետութեան, իր զօրքերը ամէնէն աւելի կը համախմբէ Թինթուա Բասի կիրճին ետին։ Պաշտօնեաները յայտարարեցին թէ իրենց ուղեւորութեանը միջոցին Պոէրները շատ լաւ վարուած են իրենց հետ։ Թինթուա Բասի համար առած լուրերս վերջին ժամուն հաստատուեցան, շրջուն պահակախումբի մը հրամայող սպայի մը կողմէ որ կ'ըսէ թէ աօլի գիծերը կիրճին ուղղութեամբը բազմաթիւ սայլեր տեսնուեր են։ Յայտնի չէ թէ այդ կէտին վրայ հաւաքուած Օռանժի զինուորները յարձակողակա՞ն թէ պաշտպանողական պիտի դիմեն։ Հին բնակիչները կը կարծեն թէ քանի որ Պոէրները իրենց սայլերով սահմանագլուխը կ'անցնին, ըսել է թէ դէպ յառաջ գործունէութիւն մը ծրագրած են։»

Թինթուա կիրճը կը գտնուի Վան Ռէյնէնի կիրճէն 15 քիլոմէթր դէպի վեր և Հարրիսմայթի ու Լէտիսմայթի մէջտեղը։ Թինթուայի կիրճէն մինչեւ Լէտիսմայթ հեռաւորութիւնը անգլիական քսան մղոն է։

Կայարանի մը գրաւումը.—Տուրպանի մէջ լուր առնուած է թէ Պոէրները գրաւեր են Պրաքուալի կայանը որ Նաթալի մէջ կը գտնուի, Վան Ռէյնէնի կիրճին ստորոտը, Լէտիսմայթէն 28 մղոն հեռու։

Հեռագիր եւ երկաթուղի.— Թրանսվալի և Օռանժի անկախ պետութեան միջեւ հեռագրական հաղորդակցութիւնները բոլորովին ընդհատուած են։ Երկաթուղիի կառախումբերն ալ, հիւսիսային կողմը, Տնտիէն ու Կլէնքօէէն անդին չեն երթար։

Թայմզին թղթակիցը.— Թայմզ հեռագիր մը կը հրատարակէ թէ իր զինուորական թղթակիցը թէեւ Ժուպէր զօրավարին կողմէ նախապէս արտօնուեր է հետեւիլ Պոէրներու զինուորական գործողութեանց, սակայն այդ արտօնութիւնը յետոյ ետ առնուեր է։

Պ. Քոնինկհէմ Կրին, Բրէթօրիայի բրիտանական գործակատարը, ընտանիքով կիրակի օրը Բարեյուսոյ Գլուխը հասեր է։

Հանգանակութիւն.— Լոնտոնի Լորտ Քաղաքապետին բացած հանգանակութիւնը ի նպաստ Թրանսվալէն գաղթողներուն, 64,000 անգլիական ոսկիի հասած է, որուն 50,000 ոսկին արդէն Սըր Ալֆրէտ Միլների տրամադրութեանը տակ դրուած է։ Կալլէսի իշխանը երկու հարիւր անգլիական ոսկի նուիրեր է։

Բարեյուսոյ Գլուխի կացութիւնը.— Թայմզ երկուշաբթի օրուան թուականով հեռագիր մը ստացած է Բարեյուսոյ Գլուխի իր թղթակիցէն թէ նախարարապետ Պ. Շրէյնէրի ընթացքը կը քննադատուի։ Ոմանք կը մեղադրեն զայն, ըսելով որ չէ կրցած գաղթային զինուորներ հաստատել արեւմտեան սահմանագլուխին վրայ որ ամէնէն աւելի յարձակման ենթակայ է. ուրիշներ ալ, ընդհակառակը, կը հաւանին Պ. Շրէյնէրի ընթացքին. բայց ամէն ոք կը գովէ անոր ուղղամտութիւնը։ Գալով անգլիական զինուորներու առաքման խնդրին, բոլորն ալ գաղթավայրին երկաթուղիի կառախումբերովը ղրկուած են, կարելի եղածին չափ շուտով.

Հոլանտա եւ Թրանսվալ.—Լա Հէյէն կը գրեն Տէպա.

«Հարաւ-Ափրիկեան Ընկերակցութեան զանազան ճիւղերը, մանաւանդ Ամսթէրտամի և Ռոթէրտամի մէջ, հանգանակութիւն մը բացած են Թրանսվալի անկախութեան համար պատերազմի դաշտին վրայ մեռնող Պոէրներու այրիներուն ու որբերուն ի նպաստ։ Միւս կողմէ Պ. Վան Կոր, աղերսագիր մը ուղղելով Հոլանտայի Երեսփոխ. Ժողովին, խստիւ քննադատելով Անգլիոյ ընթացքը խնդրեր է հոլանտական կառավարութենէն եւրոպական վեհաժողովի մը գումարմանը աշխատիլ որպէս զի միջոց մը գտնուի Անգլիոյ անիրաւ ծրագրին գործադրութիւնը արգիլելու համար։ Թղթատարական վարչութիւնը ծանոյց թէ ցնոր տնօրինութիւն Թրանսվալ և Օռանժ նամակ պիտի չղրկուի։

Պոէրներուն եռանդաւորութիւնը.— Պոէր լրագիր մը կը պատմէ թէ Պոէրներու թնդանօթաձիգ զօրքեր ուզեր են նշանառութեան փորձեր կատարել. ուստի սպաները քսան այծ գնելով տեղ մը կապեր են։ Ժամ մը ռմբակոծելէ ետքը, այծերուն մօտենալով տեսեր են թէ 25 հատ են, վասն զի, մէկը յղի ըլլալով երկու ճագ ծնած էր. իսկ միւսները կ'արածուէին անտեղեակ իրենց վիճակին։

Անգլիոյ գահաճառը.—Շատ դիտուած է թէ Թագուհիին գահաճառը պատերազմ չի նկատեր հարաւային Ափրիկէի կացութիւնը, ինչ որ ենթադրել կու տայ թէ Անգլիա ոչ թէ անկախ երկիր մը, այլ ապստամբ հպատակ մը կը նկատէ Թրանսվալը։

ՎԻԷՆՆԱՅԻ ԹԵՐԹԵՐԸ պատերազմի դաշտէն հետեւեալ լուրերը կը հրատարակեն երեքշաբթի օրուան թուականով.

Ռուիթէր հեռագիր մը ստացած է Բրէթօրիայէն թէ Ռոալէր զօրավարը Զարլըսթաունի մէջ հաստատուելով, այդ քաղաքին և Լէնկս-Նէքի ու Թրանսվալի միջեւ հեռագրական թել մը երկարած է։ Ռոպէնսոն ոսկեհանքին մէջ թնդանօթ մը և ռազմամթերք գտնուած ըլլալով Թրանսվալի զինուորներուն կողմէ գրաւուեր են։

—Տրնտի քաղաքը պարպելու հրամանը երեքշաբթի առտու տրուեցաւ։

—Կլէնքօէէն կը հեռագրեն թէ Նաթալի ածուխի հանքերը գոցուելուն պատճառաւ, Անգլիոյ փոխադրանաւերը Հնդկաստանէն բերուելիք ածուխները միայն պիտի կրնան գործածել։

—Անգլիոյ պատերազմական նախարարութիւնը երկուշաբթի օրը յայտարարութիւն մը հանեց թէ պատերազմի դաշտէն կարեւոր լուր մը առնուած չէ։

—Թրանսվալի կառավարութիւնը հեռագիր մը ստացաւ թէ Մաֆէքինկի հիւսիսային կողմը պատերազմը կը շարունակէ։ Անգլիական զինուորները թէեւ պահ մը նահանջեր են, սակայն յետոյ նորէն յարձակումի սկսելով ճակատամարտը շարունակուեր է։ Պոէրներուն կորուստն է երկու մեռեալ և երեք վիրաւոր։ Զօրավար Քրոնեէ խոշոր թնդանօթներ ղրկեր է յարձակում կատարող Պոէրներու զօրախումբին։

—Լօրէնսօ-Մարքէզ հասնող փախստականները պատմեր են թէ Մաֆէքինկի ճակատամարտին մէջ Պոէրները մարդու մեծ կորուստ տալով նահանջեր են։ Լոնտոնի իրիկուան թերթերը կը ծանուցանեն թէ Մաֆէքինկի ճակատամարտին մէջ Պոէրներէն երեք հարիւր հոգի մեռեր են և Անգլիացիներէն՝ տասնըութը։

—Քիմպըրլիի և Օռանժի սահմանագլուխին մէջտեղը գտնուած անգլիական քաղաքներու մէջ պաշարման վիճակ հրատարակուած է։

—Մինչեւ հիմա, արդիւնք ունեցող ճակատամարտի մը մասին լուր առնուած չէ Լոնտոնի մէջ։ Մաֆէքինկի և Քիմպըրլիի մէջտեղը յառաջապահներու կռիւներ տեղի կ'ունենան։ Անգլիական աղբիւրէ տրուած լուրերը չափազանցուած են։ Պոէրները Քիմպըրլիէն քսան մղոն հեռու կը գտնուին։

—Կը հերքուի Լոնտոնէն հաղորդուած այն լուրը թէ Պազութօ ցեղը ապստամբած ըլլայ Օռանժի անկախ պետութեան դէմ։ Պազութօները Օռանժի հպատակ չեն, հետեւաբար հարկ չի կայ որ անոր դէմ ապստամբին։ Պազութօ ցեղը որ 218,325 հոգիէ կը բաղկանայ, 1884էն ի վեր տեղացի ցեղապետներու կողմէ կը կառավարուի Անգլիոյ վերին հսկողութեամբը։ Ուստի Պազութօներուն ապստամբութիւնը ուրիշ բան չի կրնար ըլլալ եթէ ոչ Անգլիոյ իբրեւ դաշնակից զէնքի դիմելու արարք մը։

—Բիէթէրմարիցպուրկէն կը հեռագրեն թէ հոլանտական հիւպատոսները յայտարարութեամբ մը հրաւիրեր են հոլանտական հպատակները որ չխառնուին։

—Կալէսի իշխանը, Ռուսիոյ Միխայիլ մեծ դուքսին հետ, զօրահանդէս մը կատարել տուաւ Ալտըրշոթի այն անձնապահ վաշտին որ հարաւային Ափրիկէ պիտի ուղեւորի։ Իշխանը շնորհաւորեց նոյն վաշտին հրամանատարը և քաջալերական խօսքեր ուղղեց զինուորներուն։

—Աւստրիացի տոքթ. Հէտոլով որ երկրախուզութիւններ կատարած է հարաւային Ափրիկէի մէջ, յայտարարեց թէ Թրանսվալ ու Օռանժ քսան տարիէ ի վեր կը պատրաստուին Անգլիոյ դէմ պատերազմելու համար. հետեւաբար Անգլիա մեծամեծ դժուարութիւններու պիտի հանդիպի ներկայ պատերազմին մէջ։

—Հարաւային Ափրիկէի անգլիական զօրքերուն ընդհանուր հրամանատար Սըր Ռետվըրս Պուլլերի Ա. զօրաբաժինն Բ. կիսաբաժինը ուրբաթ օրը (երէկ) դէպ ի հարաւային Ափրիկէ ճամբայ պիտի ելլէ տասնըութը փոխադրանաւերով։ Նաեւ Օրլէանսէն այդ բանակին համար գնուած ջորիներէն երեք հազարը արդէն ճամբայ հանուած են։

—Քիմպըրլիէն կը հեռագրեն թէ Վրիպուրկէն ղրկուած կառախումբ մը տեսեր է թէ Մարիթսպուրկէն մէկ մղոն հեռուն Պոէրները երկաթուղիի գիծերը աւրըտկելու վրայ են։ Կառախումբը թէեւ կարմիր խաչի դրօշ պարզեր է, սակայն Պոէրները նորէն կրակ ըրեր են։ Կառախումբը տեսնելով որ առաջ երթալ կարելի չէ, ետ դարձեր է։ Պոէրները հարիւր յիսուն հոգի չափ են եղեր։

—Բարեյուսոյ Գլուխին մէջ զրոյց կայ թէ Անգլիացիները արգելք եղած են այն Պոէրներուն որոնք կուզէին միանալ Մոտըր քաղաքը գտնուող իրենց ցեղակիցներուն հետ։ Նաեւ թէ Սթիթ Քոքի մէջ մեծ ճակատամարտ մը տեղի ունեցած է։

—Մ. Նահանգաց լրագիրները կը ծանուցանեն թէ Նիւ Եորքի և Շիքակոյի մէջ կամաւորներ կը հաւաքուին, Պոէրներուն օգնելու համար. սակայն Ամերիկեան կառավարութիւնը ուշադրութեամբ կը հսկէ այդ գործին գլուխ կեցողներուն վրայ և թող պիտի չտայ որ կամաւորները զինեալ ու կազմակերպուած վիճակի մէջ մեկնին Մ. Նահանգներէն։

—Տրնտիէն 15 մղոն դէպի արեւելեան-հիւսիս Պոէրները թակարդ մը լարելով Նաթալի հեծեալ ոստիկաններէն վեց հոգի բռներ են։

—Պոէրները բռնի իրենց կառախումբերուն մէջ կը գործածեն այն մեքենավարները և հնոցպանները զորս անգլիական կառախումբերէն գերի բռնած են։

—Իտալիոյ կառավարութիւնը խստիւ արգիլեց Կարիպալտիի կամաւորներու կազմութիւնը։ Իտալիոյ այս ընթացքը կը վերագրուի Անգլիոյ նկատմամբ ունեցած համակրանքին։

ԱՆԳԼԻԱՑԻՆԵՐԸ, արդի ծանրակշիռ պարագաներուն պատճառաւ, այս տարի բացառիկ շքեղութեամբ մը պիտի տօնեն Թրաֆալկարի պատերազմին 94 րդ տարեդարձը (21 Հոկտ. 1805), այսինքն այն յաղթանակը որով Անգլիա ազատուեցաւ Մեծն Նաբոլէոնի այնչափ խնամով պատրաստած արշաւանքէն։ Լրագիրներէ ոմանք այդ նպատակով կոչում կ'ընեն մեծ քաղաքներու քաղաքապետութիւններուն։ Հանգանակութիւն մըն ալ կատարուելով արդիւնք պիտի յատկանայ Նէլսընի յիշատակարանին զարդարմանը։

ՍՈՎԸ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ.—Պաշտօնական վիճակագրութեան մը համաձայն, այս տարի 1,450,000 փութ ցորենի պէտք կայ Սամարայի նահանգին Նիքոլայէվսք, Նովաւուզէնսք ու Պուզուլուք գաւառներու ժողովուրդին որոնք սովէն վնասուած են. իսկ Թաւրիտ նահանգին Տնիէփրովսք ու Մէլիթոբոլ գաւառներուն համար՝ երկու միլիոն, որոնց կէսը սերմի պիտի գործածուի։ Պէսարապիոյ նահանգին Իզմայիլ ու Աքկերման գաւառներուն համար ալ նոյնչափ պէտք կայ։ Կառավարութիւնը արդէն 250,000 ռուբլի ղրկած է Թաւրիտ՝ դաշտերու ցանքը սկսելու համար։

ՍԹԷՖԱՆԻ ԱՐՀԻԴՔՍՈՒՀԻՆ.— Տէպայի Վիէննայի թղթակցէն.

«Աւստրիա-Հունգարական մամուլը քանի մը օրէ ի վեր կը զբաղի յուզում պատճառող լուրով մը թէ վախճանեալ Ռուտոլֆ իշխանին այրին՝ Սթէֆանի արքիդքսուհին պիտի ամուսնանայ Հունգարացի կոմս Լոնեայի հետ։ Կ'ըսուի թէ արքիդքսուհին կ'ուզէ հրաժարիլ իր բոլոր տիտղոսներէն, հետեւելու համար իր ամուսնոյն որ Պոտրակ-Օլ-գիի մէջ սքանչելի դղեակ մը ունի։ Կոմսը շքեղապէս կահաւորել կուտայ այդ դղեակը, իր մեծաշուք ամուսնոյն արժանի բնակարանի մը վերածելու նպատակով։ Լոնտոնի մէջ, ուր կոմսը Աւստրիոյ դեսպանատան կցորդ էր, առիթ ունեցաւ ներկայանալու արքիդքսուհիին որ առաջին վայրկեանին իսկ մեծ տպաւորութիւն մը ըրաւ կոմսին վրայ։ Էլէմէր Լոնեայ կոմսը, նկատելով որ ամուսնութիւն մը անկարելի է, հրաժարեցաւ իր պաշտօնէն և Ափրիկէի մէջ ուղեւորութիւն մը կատարեց իր սէրը մոռնալու համար։ 1896ին Եւրոպա դարձաւ և Հաաէի աւստրիական դեսպանատան կցորդ անուանուեցաւ, ուր նորէն տեսաւ արքիդքսուհին. սակայն անցեալ տարի Բրէզպուրկի մէջ Ֆրէտէրիք արքիդուքսին կողմէ տրուած երեկոյթի մը պահուն կրցաւ իր զգացումը յայտնել։ Ատկէ ի վեր անո՜ւշ բանակցութիւններ կատարուեցան Պրիւսէլի և Վիէննայի արքունիքներուն միջեւ, վասն զի ամէն կողմ ատիկայ վիպական անտրամաբանական մտածութիւն մը կը նկատէին, թէեւ Լոնեայ կոմսը սերունդէն է ազնուապետական ամենահին ընտանիքի մը որ փառաւոր հետքեր թողած է Հունգարիոյ միջին դարու պատմութեանը մէջ։ Նախ կը պահանջուէր որ արքիդքսուհին հրաժարի իր բոլոր տիտղոսներէն ու թոշակներէն և այն ատեն միայն ամուսնանայ երբ իր աղջիկը, Էլիզապէթ արքիդքսուհին որ 16 տարեկան է, ամուսնացած ըլլայ։ Որովհետեւ Ռուտոլֆ իշխանի այրիին ամուսնութիւնը մօտերս պիտի կատարուի, ուրեմն կը կարծուի թէ ետ կեցած են առաջուան խստութենէն, վասն զի կ'ըսուի թէ Ֆրանց Ժոզէֆ կայսրը շքեղ դղեակ մը պիտի նուիրէ Սթէֆանի արքիդքսուհիին և Պելճիքայի թագաւորն ալ մէկ միլիոն ֆր.։ Սթէֆանի արքիդքսուհին իր կեսրոջ՝ Էլիզապէթ կայսրուհիին պէս՝ խիստ անկախ նկարագիր մը ցոյց տուած է. արքունիքի մեծ հանդէսները ու արարողութիւնները շատ չի սիրեր, և բնութիւնը ու ուղեւորութիւնները կը նախընտրէ արքունիքի կեանքէն։ Արքիդքսուհին շատ կ'ախորժէր Ապպազիային, Ադրիական ծովեզերքին վրայ, ուր ընկերութեան կը խառնուէր, լաուն-թենիսի խաղերուն կը մասնակցէր և այլն։»

ԳՈՐԾԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ՎԻՃԱԿԸ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ.— Խազանի մէջ վերջերս մեռած մեծ գործարանատէր մը՝ Պ. Ալաֆուզով 900 հազար ռուբլի կտակեր է ժողովրդական դաստիարակութեան մեծ տուն մը հիմնելու համար։ Երկու սեռի տղաք հոն նախնական կրթութիւն պիտի ստանան և յետոյ իրենց ընդունակութեան համաձայն արհեստ մը պիտի սորվին։ Ամէն տարիքէ գործաւորներ կիրակի և տօն օրերը պիտի հետեւին արհեստի դասաւանդութիւններու, հրապարակախօսութիւններու և ընթերցումներու։ Այդ հաստատութիւնը պիտի պարունակէ բնական գիտութեանց թանգարան մը և հարուստ մատենադարան մը, ուր պիտի գտնուին ռուսական լաւագոյն երկեր, օտար լեզուէ թարգմանութիւններ, հանդէսներ և լրագիրներ։ Երգելու յարմարութիւն ունեցող գործաւորները երաժշտութեան դաս ալ պիտի առնեն։ Պ. Ալաֆուզով, որպէս զի քիչ մը զուարթութիւն խառնէ գործաւորական կեանքին մէջ, կտակեր է նաեւ հաստատել թատրոն մը ուր գործաւորները ըլլան թէ՛ դերասանները և թէ հանդիսատեսները։ Երբեմն ալ բուն իսկ դերասանական խումբեր պիտի հրաւիրուին ներկայացում տալու, որպէս զի գործաւոր-դերասաններ թէ՛ օգտուին և թէ քաջալերուին։

ԵՈՐԿԻՈՍ ԹԱԳԱՒՈՐԸ ՊԵՐԼԻՆԻ ՄԷՋ.— Եորկիոս թագաւորը ու Նիքոլա իշխանը անցեալ կիրակի Պէրլին ժամանելնուն հիւրընկալուեցան կայսերական պալատին մէջ։ Վիլհէլմ Բ. իրիկունը Բոցտամի պալատին մէջ սեղան մը տուաւ, որուն ներկայ գտնուեցան նաեւ Պէրլինի հելլենական դեսպան Պ. Քլէոն Ռանկապէ, արտաքին գործոց նախարար Ֆոն Պիւլով և արքունական պաշտօնատարներ։ Կայսրուհիին աջ կողմը բազմած էր Յունաստանի թագաւորը և ձախ կողմը՝ Նիքոլա իշխանը։ Կայսեր աջ կողմը բազմած էր Պէրլինի հելլենական դեսպանը և ձախ կողմը՝ Գերմանիոյ արտաքին գործոց նախարարը։ Սեղանէն ետքը թագաւորը ու իշխանը Պէրլինի պալատը դարձան։ Երկուշաբթի օրը Եորկիոս թագաւորը այցելութիւն տուաւ Ֆոն Պիւլով կոմսին։ Նոյն օրը թագաւորը ու իշխանը Տարմըշթատ ուղեւորեցան։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԲԱՆԱԿԸ.— Տէպա խստիւ կը պախարակէ այն յարձակումները զորս արմատականները ու ընկերվարականները ժամանակէ մը ի վեր կ'ընեն Ֆրանսական բանակին դէմ։ Տէպա սապէս կ'եզրակացնէ.—«Այդ յարձակումներուն երեսէն բանակին կրած վնասները արդէն անհաշուելի են, թէեւ ոչ անդարմանելի։ Երկու բան կայ, կամ ջնջել բանակը և կամ յարգել զայն եթէ պահուի։ Կարելի է երկրի մը համար նուազ վտանգաւոր պիտի ըլլայ բանակ չունենալ, քան թէ յարձակումներէ վնասուած բանակ մը, կազմուած այնպիսի զինուորներէ որոնց ամէն օր կ'ըսուի թէ իրենց պետերը ուրիշ բանի յարմար չեն, բայց եթէ զիրենք պարտութեան և ջարդուելու առաջնորդելու։ Տակաւին ժամանակ է խորհելու, բայց վայրկեան մը իսկ կորսնցնել կարելի չէ, վասն զի Ֆրանսայի համար մահու և կենաց խնդիր է։»

Ներքին լուրեր

ՍԵԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ Համիտիէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը միջօրէին նոյն մզկիթը գնաց փառաւոր հանդէսով և ուրբաթի աղօթքը կատարելէ ետքը կայս. պալատ դարձաւ։ Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին Ֆրանսայի դեսպանը, առաջին թարգմանը և ողբերգու Պ. Մունէ Սիւլլի, Ռումանիոյ ու Շուէտի դեսպանները իրենց առաջին թարգմաններով, Անգլիոյ դեսպանատան երկրորդ թարգմանը՝ և հարիւր յիսունէ աւելի հիւրեր։ Ներկաներէ ոմանք սենեկապետ Էմին պէյի միջոցաւ արժանացան կայս. մեծարանաց։

ՄԱՀ ՇԱՔԻՐ ՓԱՇԱՅԻ.— Անատօլուի նահանգաց ընդհանուր քննիչ միւշիր Շաքիր փաշա երէկ առտու ժամ 10ին Սինոպի մէջ մեռեր է։ Շաքիր փաշա եօթը օրէ ի վեր Սինոպ կը գտնուէր։ Երկու օր առաջ Կ. Պոլիս գտնուող իր ընտանիքին հեռագիր մը եկած էր թէ հիւանդ է։ Ասոր վրայ, որդին նաւային՝ հազարապետ Նաիմ պէյ երէկ իրիկուն Սինոպ գնաց իր հօրը քով։ Յետոյ ուրիշ հեռագիր մը ծանուցանելով որ Շաքիր փաշայի հիւանդութիւնը կը շարունակէ, բժիշկ մը ուղղուած էր։ Քիչ վերջը երրորդ հեռագիր մը մահը կը ծանուցանէր։ Շաքիր փաշա սրտի հիւանդութենէ մեռեր է։ Շաքիր փաշա թէ՛ զինուորական, թէ՛ քաղաքային և թէ դիւանագիտական ասպարէզին մէջ կարեւոր ծառայութիւններ մատուցած՝ կարող պաշտօնեայ մը ըլլալով, Վեհ. Սուլթանը մեծապէս կը գնահատէր զայն և այդ պատճառաւ վերջին անգամ անոր յանձնեց Անատօլուի նահանգաց ընդհանուր քննիչի կարեւոր պաշտօնը։ Շաքիր փաշա 63 տարեկան էր և որդի Չէրանգազէ վախճանեալ Խըտըր Եուսուֆ էֆէնտիի։ Տասնըինը տարեկան եղած ատենը զինուորական բարձրագոյն վարժարանէն շրջանաւարտ ելաւ սպայակոյտի տեղակալի աստիճանով։ Տարի մը ետքը հարիւրապետի աստիճանի բարձրացաւ, և յաջորդ տարին ալ Դանուբի նահանգը ղրկուեցաւ՝ գաղթականներ բնակեցնելու պաշտօնով։ Քիչ վերջը քաղաքային պաշտօնեայի աստիճանով Ռուսճուք գաւառին կառավարիչ եղաւ՝ Դանուբի գետային վարչութեան նախագահութիւնն ալ միանգամայն վարելով։ Յետոյ հետզհետէ վարեց Պաղտատի կեդրոնական կառավարչի, կուսակալութեան օգնականի, Սոֆիայի զինուորական յանձնաժողովին անդամակցութեան, Անատօլուի երկաթուղիներու շինութեան ընդհանուր քննիչի, Հայտար Փաշայի երկաթուղիին շահագործման վարիչի և Հէրսէքի կառավարչութեան պաշտօնները։ Քսան երեք տարի առաջ նորէն զինուորական ծառայութեան մէջ մտնելով երրորդ կարգի զօրավարի աստիճանով Հէրսէքի սպայակոյտին նախագահ կարգուեցաւ։ Քիչ վերջը երկրորդ կարգի զօրավարի աստիճանով Գարարինարի հրամանատար անուանուեցաւ և ապա Օրխանիէի հրամանատար։ Թուրքեւռուս պատերազմէն ետքը Կ. Պոլիս դառնալով սպայակոյտի նախագահ կարգուեցաւ և 1295ին, այսինքն 22 տարի առաջ, միւշիրութեան աստիճանով Բեգլերպուրկի Օսմ. դեսպան անուանուեցաւ։ Այդ պաշտօնը տասը տարի վարելէ ետքը Կրէտէի փոխ-կուսակալի պաշտօնին կոչուեցաւ, ուրկէ վերադարձին զինուորական քննիչ յանձնաժողովին անդամ կարգուեցաւ և երեք տարի առաջ ալ Անատօլուի նահանգաց ընդհանուր քննիչ անուանուեցաւ, պաշտօն զոր վերջին անգամ կը վարէր։ Շաքիր փաշա ունէր ականաւոր Իմթիյազ, Օսմանիէ ու Մէճիտիէ պատուանշան և ոսկի ու արծաթ զանազան չքանշաններ։

ՊԱՐՍԻՑ Մուզաֆֆէրէտտին Շահին ծննդեան տարեդարձին առթիւ, երէկ կէս օրին, Օսմ. պաշտօնակալը Թնդանօթ արձակեց։ Արքունական Իպրահիմ պէյ և կայս. առաջին Թիկնապահ Մէհմէտ փաշա երէկ Պարսից դեսպանատունը երթալով յանուն Վեհ. Սուլթանին շնորհաւորական այցելութիւն տուին դեսպան Միրզա Մահմուտ խանի։ Վեհ. Սուլթանը նաեւ շնորհաւորական հեռագիր մը ուղղեց Մուզաֆֆէրէտտին Շահին։ Երէկ Պարսից դեսպանատան մէջ շնորհաւորական ընդունելութիւններ կատարուեցան և իրիկունը դեսպանատունը լուսազարդուեցաւ։ Միրզա Մահմուտ խան երէկ գիշեր սեղան մը տուաւ որուն ներկայ գտնուեցան դեսպանատան և հիւպատոսարանի պաշտօնեաները ու Կ. Պոլսոյ պարսիկ գաղթականութեան երեւելիները։ Սպարապետի Դրան կողմէ զրկուած նուագածուներու խումբ մը դեսպանատան պարտէզին մէջ գեղեցիկ կտորներ նուագեց։ Մեծ-Եպարքոսին ու արտաքին գործոց նախարարին կողմէ Թարգմանները շնորհաւորական այցելութիւն տուին Պարսից դեսպանին. Նաեւ բարձրաստիճան պաշտօնեաներէ և դեսպաններէ ոմանք։

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ դեսպանատան առաջին քարտուղար Պ. Զալքոսթա որ չորեքշաբթի օրը արձակուրդով պիտի մեկնի մայրաքաղաքէս, երէկ Եըլտըզէն ետքը այցելութիւն տուաւ կայս. պալատան բարձրաստիճան պաշտօնատարներուն և հրաժեշտի ողջոյնը մատոյց։

ԱՅՏՆԻ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԸ.— Քաղաքապետութեան պաշտօնարանին մէջ կազմուած Նպաստամատոյց յանձնաժողովը երկու հարիւր ոսկիի տոմսակ զրկեց Յունաց Պատրիարքարանը՝ ժողովականներուն և պաշտօնեաներուն բաշխուելու համար։ Տ. Կոնստանդիանոս Ս. Պատրիարքը եօթը հազար ղրուշի տոմսակ գնեց։ Սինոդի վանքերուն մէջ ալ հանգանակութեան ձեռնարկուած է։

—Համպուրկի մէջ կազմուած Նպաստամատոյց յանձնաժողովը 16,110 ղրուշի նպաստ հաւաքած է։

—Այտընի կուսակալութիւնը գրեց Գոնեայի կուսակալութեան՝ հիւսն եւ ուրիշ գործաւորներ զրկել երկրաշարժէն արկածեալ վայրերու մէջ շէնքերու կառուցմանը աշխատելու համար։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ամերիկեան դեսպանատան քարտուղար կարգուած է Պ. Լոյտ Գարբենթէր Կրիսքըմ որ սպանեւամերիկեան պատերազմին ատեն իբրեւ կամաւորներու հարիւրապետ ծառայած է Քուպայի մէջ։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՔԻ վարչական Խորհուրդը, իր առջի օրուան նիստին մէջ, նկատողութեան առաւ ընդհանուր տնօրէն տ'Առնու կոմսին հրաժարականը, խորհրդատու յանձնաժողովի նախագահութեան պաշտօնէն։ Կոմսը իր զբաղումներուն շատութեանը պատճառով կը հրաժարի այդ պաշտօնէն։

ՌՈՒՍԻՈՅ դեսպանատունը յառաջիկայ շաբթու Պէյիւքտէրէի ամառանոցէն Բերա պիտի փոխադրուի։

ՍԷԼԱՆԻԿԻ նահանգին մէջ, երկաթուղիի գիծերուն անցած տեղերուն վրայ 29 պահականոցներ պիտի կառուցուին՝ գիծերու պաշտպանութիւնը ապահովցնելու համար։ Պահականոցներուն ութին մէջ հեծեալ ոստիկան զինուորներ պիտի գտնուին։

ԿԷԼԻՊՕԼՈՒԻ ՄԷՋ ՀՐԴԵՀ.— Կէլիպօլուէն կը գրեն թէ առջի առտու հայաբնակ թաղին մէջ հրդեհ ծագելով այրեր են երեք տուն, ապակեգինաց վաճառատուն մը, երկու սրճարան և փուռ մը։ Հրդեհը կրնար աւելի տարածուիլ, սակայն թաղապետութեան նախագահ Րիզա Աթըֆ էֆ.ի և ժողովուրդին ջանքերը յաջողած են կրակին ընթացքը կասեցնել։ Զինուորներն ալ աշխատած են հրդեհը մարելու։ Հրդեհին վայրը կը գտնուէին նաեւ կառավարիչը ու զինուորական հրամանատարը։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպան Պ. Քոնսթանի համար ըսուեցաւ թէ մինչեւ Սուրիա ուղեւորութիւն մը պիտի կատարէ։ Ֆրանքֆուրթէր Զայթունկ կը ծանուցանէ թէ Պ. Քոնսթան այդ ուղեւորութիւնը պիտի կատարէ Միջերկրականի ֆրանսական նաւաբաժնին ծովակալի նաւովը։ Պ. Քոնսթան Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի Ֆուռնիէ ծովակալին հետ որ տասնըհինգ օրէն մայրաքաղաքս պիտի ժամանէ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ համար Վիէննայի թերթերը ծանուցած էին թէ այն ատեն միայն պիտի կրնայ փոխառութիւն մը կնքել երբ իր ելեւմուտքին վրայ միջազգային քոնթրոլ ընդունի։ Միր այս լուրը արտատպելով կ'ըսէ թէ Պուլկարիա երբեք պիտի չընդունի այդ տեսակ քոնթրոլ մը,

— Կ. Պոլսոյ պուլկարական գործակատար Պ. Կէշով հեռագրեր է Նոր Նախարարութեան, թէ հրաժարած է իր պաշտօնէն։

ԱՒԱԶԱԿՆԵՐՈՒ ԴԱՏԱՍՏԱՆ.— Քէսէնտիրէի հանքերուն տնօրէն Պ. Շըվալիէն լեռը տանող աւազակներուն դատը թէեւ անցեալ շաբթու պիտի տեսնուէր Սէլանիկի մէջ, սակայն Պ. Շըվալիէն Բարիզ գտնուելուն համար ուրիշ օրուան յետաձգուեր է։ Սէլանիկի դատարանը դատական նախարարութենէն հրահանգ ուզեր է թէ ի՛նչ եղանակով պէտք է հարցաքննել Պ. Շըվալիէն։

ՀԱՃԸՆԻ ՄԷՋ ՈՂՈՂՈՒՄ.— Սեպտ. 17ի գիշերը Հաճընի մէջ տեղացող հեղեղային անձրեւներէն ողողում պատահեր է։ Վրանի մը մէջ բնակող Թաթարօղլու Իօմէր, եղբօրը կինը և երկու մանչ ու մէկ աղջիկ տղաք քնացած ատեննին հեղեղներէն քշուեր ու տարուեր և ամէնքն ալ խեղդուեր են։

ՊԷՕՅՈՒՔՏԷՐԷԻ հրդեհէն վնասուածներուն համար կազմուած Նպաստամատոյց յանձնաժողովը առջի օրը իր վերջին նիստը գումարեց Ռուսիոյ դեսպանին նախագահութեամբ։ Վնասուածներուն յատկացուած 52 տուներու 45ին շինութիւնը աւարտած է և միւսներունն ալ մօտերս պիտի աւարտի։

ՅՈՒՆԱՑ Պատրիարքարանին Սինոդը երէկ Տ. Կոստանդիանոս Ս. Պատրիարքին նախագահութեամբ գումարուելով նկատողութեան առաւ Անտիոքի Պատրիարքարանին կողմէ եկած հեռագիր մը։

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՅ Ջրհանկիր խումբերու ներկայացուցիչները, որոնք մայրաքաղաքս եկած են Ջրհանկիր զօրքերու հրամանատար Զէյնէլի փաշայի օսմ. ծառայութեան մէջ մտնելուն 25 ամեայ տարեդարձը շնորհաւորելու համար, երէկ Սէլամլըքի հանդէսը դիտեցին և յետոյ Պէյլէրպէյի պալատը այցելեցին։

ԺԱՆՏԱԽՏԻՆ ԴԵՂԸ.— Հնդիկ բժիշկ մը կ'ըսէ թէ Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ ատենօք ձէթը կը գործածեն եղեր իբրեւ դեղ ժանտախտին դէմ։ Աղեքսանդրիոյ մէջ պատահած ժանտախտին ատեն փորձով տեսնուեր է թէ ձէթի վաճառականները կամ ձէթով գործ ընողները ժանտախտէ չեն վարակուիր։

ԱՐԱԲԿԻՐԻ ԵՒ ԱԿՆԱՅ գաւառականներուն մօտ և Մալաթիոյ ճամբուն վրայ ասպատակող Խըտըր անուն աւազակ մը իր ընկերներով ձերբակալուեր է։

ԽԱՐԲԵՐԴԻ կուսակալութեան պաշտօնեաներէն Լաթիֆ էֆ. Տէրսիմ զրկուեր է՝ գաւառին եւմտական գործերը քննելու համար։

ԳԱՀԻՐԷԻ մէջ հրատարակուող Էճիփշըն Կազէթ լրագիրը վաճառուեր է անգլիական մեծ սէնտիքայի մը։

ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐԸ.— Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ ձմեռուան եղանակին մէջ աւելի խնամք տարուի զինուորներու հագուստներուն և ուտելիքին։

ԽԱՀՈՒԷԻ գինին բարձրացումը կը վերագրուի Պրազիլիայի մէջ ժանտախտ երեւան ելլելուն։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ վարժարանին ընդհանուր քննութիւնները պիտի սկսին։ Այդ պատճառով, դասախօսութիւնները պիտի դադրին յառաջիկայ չորեքշաբթի։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ վերատեսչութիւնը ծանուցեց իր պաշտօնեաներուն որ ժամանակին գտնուին իրենց պաշտօնին գլուխը և բարձրագոյն հաւանութեան հակառակ ո և է ընթացքի մէջ չգտնուին։

ԱՖԻՈՆ.— Հոլանտայի մէջ այսօրերս մեծ քանակութեամբ աֆիոն գնուելուն հետեւանքով օսմ. երկիրներէն շատ աֆիոն կ'արտածուի։

ՄԵՏԱՔՍԻ ԳԻՆԸ.— Վիէննայի մէջ խամ մետաքսի գինը բռնուած է։ Սուրիոյ մետաքսը կ'արժէ 54 ֆր. և Պրուսայինը 49։

ԿԱՌՔԻ ԱՐԿԱԾ.— Երկրորդ կարգի ծովակալ Թայեար փաշա երէկ Կէտիկ Փաշայի վերի կողմէն կառքով անցած միջոցին ձիերը խրտչեցան և կառքը շրջեցաւ։ Անմիջական օգնութիւններով Թայեար փաշա ու վեց տարեկան տղան ազատուեցան։

ԲԵՐԱՅԻ ՍԻՐՔԸ

Բերայի Սիրքը, ուր իտալական օբէռաջի խումբը կը շարունակէ իր գիշերային ներկայացումները, վաղը ցորեկուան համար ընտանեկան մաթինէ մը կազմակերպած է։ Պ. Նօպլէթ, որուն մասնագիտութիւնն է ձեւացումներ կատարել՝ զանազան դերերու և դէմքերու՝ յոյժ շահեկան ներկայացում մըն պիտի տայ հոն։ Այս imitateurը մեծ ընդունելութիւն գտած է արդէն Բարիզ՝ Ֆոլի-Պէրժէրի և Լոնտոն՝ Ամպիռ-Թէաթրի բեմերուն վրայ։ Սիրքին գիներն են՝ օթեակ 50 և 40, նստարան՝ 10 և 5, քառամի՝ 3 ղրշ։

ԶԱՊԷԼ ՏՕՆԷԼԵԱՆ

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԴԻ ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐԻ
Բ. ԳԻՐՔ

Կը ծախուի բոլոր հայ գրավաճառներուն քով, 4 ղրուշի։

Պայպըլ Հաուզի հրատարակութիւնները կարդալ Դ-րդ երեսը։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀԱՅՐԸ

Ի ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏ. — ԵՐԱԽՏԱԳԻՏԱԿԱՆ ԱՐՏԱՅԱՅՏՈՒԹԻՒՆ. — ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ. — ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ. — ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ ՄԷՋ։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը, ինչպէս ծանուցինք Արեւելքի երէկուան թիւով, Ս. գործակատար Տիգրան էֆ. Տէր Ներսէսեանի ընկերակցութեամբ երէկ ժամ 8ին կայս. Պալատ գնաց։

Ն. Սրբազնութիւնը ընդունուեցաւ Ս. քարտուղար Վասֆ. Թահսին պէյի կողմէ, որուն յայտնեց Ազգին երախտագիտութիւնը ու շնորհակալութիւնը՝ Ն. Կ. Վեհափառութեան շնորհած բարեհաճ Իրատէներուն առթիւ որոնք գրաւորապէս հաղորդուած են Ազգ. Պատրիարքարանի։ Թահսին պէյ՝ Պատրիարք Սրբազանին երախտագիտական զգացումները մատուցանելով յոտս կայս. Գահոյից, եկաւ Ն. Ամենապատուութեան հաղորդել Վեհ. Սուլթանին բարձր գոհունակութիւնը ու կայսերական բարեւները։

Ս. քարտուղար պէյը Ս. Պատրիարքին հաղորդեց նաեւ կայս. Իրատէ մը որով Ն. Կ. Վեհափառութիւնը հրամայած է որ Կիլիկիոյ կաթողիկոսական ընտրութեան կատարման համար հարկ եղած հրամանագիրները Դատական Նախարարութեան կողմէ յանձնուին Ազգ. Պատրիարքարանին։ Այդ պաշտօնագիրները, ինչպէս կը լսուի, կը վերաբերին՝ Երուսաղէմի լուսարարապետ Տ. Սահակ եպիսկոպոս Խապայեանի պաշտօնին վաւերացման՝ իբրեւ հսկող Կիլիկիոյ կաթողիկոսական ընտրութեան, որպէս զի Սահակ Սրբազան անմիջապէս Ատանա երթալով ձեռնարկէ ընտրական գործողութեանց։ Այդ գործողութեանց ներկայ պիտի գտնուի, կայս. կառավարութեան կողմէ, Դատական Նախարարութեան կրօնական գործոց տեսուչի օգնական Պէհնա պէյ որուն այս պաշտօնով Ատանա ուղեւորիլը արտօնուած է կայս. Իրատէով։

Ս. Պատրիարք Հայրը՝ կրկին շնորհակալութիւն մատուցանելով մեկնեցաւ կայս. Պալատէն և իր բնակարանը վերադարձաւ ուր բազմաթիւ ազգայիններու խնդակցական այցելութիւնը ընդունեց երէկ իրիկուն և այս առաւօտ։

* * *

Այս առաւօտ, ժամ 5ին, Ս. Պատրիարք Հայրը՝ իր հետը ունենալով դարձեալ Տէր Ներսէսեան Տիգրան էֆ.ն, Մեծ-Եպարքոս Բարձր. Խալիլ Րիֆաթ փաշայի ապարանքը գնաց, ի Նշան Թաշ, անձամբ ցաւակցութիւն յայտնելու համար Ն. Բարձրութեան որդւոյն՝ Ճավիտ պէյի մահուան առթիւ։

Նշան Թաշէն Ն. Ամենապատուութիւնը Ատլիէի պաշտօնատունը գնաց, այցելութիւն տալու Դատական Նախարար Բարձր. Ապտիւռահման փաշայի, և անկէ Պատրիարքարան պիտի երթայ ուր պիտի անցընէ գիշերը։ Ս. Պատրիարք Հայրը որ սեպտ. 2էն ի վեր իր տունը կը մնար, Պատրիարքարանի մէջ պիտի ընդունի Փոխանորդ Սրբազանին և պաշտօնէութեան կողմէ որոնք իրենց խնդակցութիւնները պիտի յայտնեն Ն. Սրբազնութեան ապաքինման և իր պաշտօնին գլուխը անցնելուն առթիւ. պիտի ընդունի նաեւ զանազան այցելութիւններ, երկուշաբթի առաւօտէն միայն զբաղելու համար վարչական և այլ գործերով որոնք իր ներկայութեանը կը կարօտին, մասնաւորապէս որբախնամ գործին վերաբերեալ կարգ մը աշխատութիւններ։ Կիլիկիոյ Կաթողիկոսական ընտրութեան կատարման գործողութիւններն ալ, որոնց վերաբերեալ կայսերական Իրատէն եղած ըլլալը ծանուցինք վերեւ, Ազգ. Վարչութեան և անոր Ս. Նախագահին անմիջական հոգածութեան առարկայ պիտի ըլլան բնականաբար։

Վաղը առտու, Ս. Պատրիարք Հայրը ներկայ պիտի գտնուի Մայր եկեղեցիի ժամերգութեանց և քարոզ պիտի խօսի։

Նախորդ թիւով մը հաղորդեցինք Աղեքսանդրապոլի Հայոց եկեղեցական դպրոցներէն մէկ քանիին վերաբացումը։ Այս անգամ ալ կը ծանուցուի Նուխիի եկեղեցական դպրոցներուն վերաբացումը, բայց շա՛տ խղճալի պայմաններու մէջ, ինչպէս կ'երեւայ հետեւեալ տողերէն որոնք հաղորդուած են Թիֆլիզի թերթերուն.

«Անցեալ յունուար ամսից այստեղ Հայոց նախկին եկեղեցական երկսեռ փակուած դպրոցները վերաբացուելով դիրեկցիայի իշխանութեան տակ, այժմ նրանցից օրիորդաց դպրոցը ունի մօտ 120 աշակերտուհի, իսկ տղայոց դպրոցը ճիշդ 150 աշակերտ։ Աշակերտուհիներից 14ին և աշակերտներից 16ին օգնում են, հոգեւոր իշխանութեան թոյլտուութեամբ, քաղաքիս երկու եկեղեցիները՝ տալով իւրաքանչիւր սանիկի թոշակադրամ 12 րուբլի։ Կարծեօք, երկերկու աշակերտներ ձրի ընդունելու իրաւունք էլ դպրոցները պէտք է ունենան։ Բայց արդեօք այսպիսով քաղաքիս չքաւորների ուսումնածարաւ զաւակները բոլորն էլ ընդունուեցի՞ն, տեղ գտա՞ն դպրոցներում. — ամենեւին ոչ։ Ամենայն օր տասնեակ չքաւորներ, խեղճեր և անճարներ իրենց մատղաշ զաւակների հետ բաղխում են դպրոցների աւագ ուսուցչուհու և աւագ ուսուցչի դռները, որ ընդունեն իրենց զաւակներին ձրի, ինչպէս որ ընդունել են անցեալում. բայց ի հարկէ, դպրոցների կառավարիչների իրաւունքից վեր լինելով ձրի ընդունելը, մերժում են խնդրողներին, իսկ դրանք՝ այդ չքաւորներն՝ իրենց զաւակներով փոխանակ տուն դառնալու ուղղակի դիմում են տեղիս առաջնորդարանը, կարծելով թէ այնտեղից օգնութիւն կը ստանան։ Փոխանորդը ո՞րտեղից և ո՞ր գումարից պէտք է օգնէր։ Տեսնելով խեղճ չքաւորների, խեղճերի և անճարների թիւը, նրանց և մանաւանդ նրանց երեխաների աղաչանքները, հայր Գրիգորիս վրդ. Տէր-Յակոբեանը մօտերս դիմում է յայտնի բարեգործ հարուստ Պ. Առաքել Ծատուրեանին և խնդրում է, որ յանձն առնէ Նուխում 20 աշակերտի օգնել, նրանց տարեկան թոշակադրամները (12ական րուբլի) վճարել բարեհաճելով։ Եւ յուսով սպասում է։»

—Վերջերս ծանուցինք թէ Բերայի Թաղ. Խորհուրդին գանձապետ Թադէոս էֆ. Իթմէքճեան Լուսաւորչեան վարժարանի աշակերտուհեաց մէջ գրաւոր մրցում կատարել տալով, ամենէն յաջողակ հանդիսացող երկու օրիորդներու մէկ մէկ ապարանջան մրցանակ նուիրած էր իր կողմէ։ Երէկ ալ Լուսաւորչեան վարժարանի մանչերու բարձրագոյն կարգի աշակերտներուն գրաւոր մրցում կատարել տալով ի ներկայութեան վարժարանին տնօրէնին և ուսուցիչներուն՝ մէկ մէկ արծաթ գրիչ մրցանակ տուաւ Պ. Պ. Ռոստոմ Շալճեանի, Զաւէն Մավեանի և Գրիգոր Համբիկեանի որոնք ամէնէն աւելի լաւագոյն հայերէն շարադրութիւնները գրած էին։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հոգաբարձութիւնս շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ հետեւեալ բարեսէր ազգայինք ըստ իրենց բարի սովորութեան համեմատ բարեհաճած են մասնակցիլ ի նպաստ Հիւանդանոցիս ներկայ տարւոյ համար բացուած հանգանակութեան, երախտապարտ թողլով հաստատութեանս բոլոր պատսպարեալները.

Գումար նախորդ ցուցակներու 21600 ղրշ։ Զօրէհ էֆ. Տիլլէր 1620, Մհ. Գառնիկ էֆ. Յովակիմեան 216, Սարգիս էֆ. Յովակիմեան 216, Յակոբ էֆ. Մարկոսեան 120, Կարապետ էֆ. Սէֆիլեան 108։

Մինչեւ 30 սեպտեմբեր հանգանակուած ընդամէնը քսան երեք հազար ութը հարիւր ութսուն (23,880) ղշ.։

Ի Դիմաց Հոգաբարձութեան

Ատենադպիր
Գ. Մ. ԱԼԵԱՆԱՔԵԱՆ

Վ. Ատենապետ
ՏԻԳՐԱՆ Ս. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

ԹՂԹԱԲԵՐ
ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

(Հոկտեմբեր 18ի թերթերէն)

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԹՐԱՆՍՎԱԼ

ՑՈՅՑ ՄԸ ԼՈՆՏՈՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ.— Լոնտոնէն կը հեռագրեն հոկտեմբեր 16 թուականով.— Ցոյցերու այս շրջանին մէջ, Սակարանն ալ այս իրիկուն իր ցոյցը ունեցաւ։ Արդի լորտ-քաղաքապետը՝ Սըր Ճօն Մուր, որոշած ըլլալով Կիտհոլի նշանաւոր կամարներուն տակ միթինկ մը գումարել և հաւանութիւն յայտնել Պ. Չէմպըրլէնի բռնած քաղաքականութեան, Սակարանին սովորական մարդիկը որոշեցին խմբովին հոն երթալ։ Ժամ մը ետքը, անկարելի էր առուծախ ընել Սակարանին մէջ. յանձնակատարները, միջնորդները, գնողներն ու վաճառողները գլխարկնին դրած՝ դէպ ի Կիտհոլ ճամբայ ելած էին արդէն։

Ցոյցը բաւական աչքառու եղաւ։ Անգլիոյ բոլոր հայրենասիրական երգերը երգուեցան ներկաներուն կողմէ՝ որոնք իրենց թոքերուն բոլոր ուժովը կը պոռային. ու ծանօթ է արդէն թէ Սակարանի մարդոց թոքերը միշտ աւելի զօրաւոր կ'ըլլան սովորական մարդոց թոքերէն։

Երգերէն ետքը, լորտ-քաղաքապետը բանախօսութիւն մը արտասանեց, — աւանդութենէն չշեղելու համար թերեւս, որովհետեւ պզտիկ, շատ պզտիկ ճառ մըն էր արտասանածը։

—«Պարոննե՛ր, ըսաւ, ձեզ հոս հաւաքեցի որպէս զի ձեր վստահութիւնը յայտնէք կառավարութեան՝ որ վերջապէս որոշեց միանգամ ընդ միշտ կարգադրել հարաւային Ափրիկէի մէջ Անգլիոյ ունեցած իրաւասութեանց խնդիրը (որոտընդոստ ծափահարութիւններ)։ Պօէրներու վերջնագիրը (շատեր կ'աղաղակեն.—«Ի՞նչպէս կը համարձակին անպիտանները») իրաւ որ շատ տարօրինակ է։ Հօվեր կ'առնէ Անգլիոյ ցոյց տալու այն եղանակը՝ որով մեր կառավարութիւնը պէտք է նաեւ դնէ իր զինուորները և կամ տեղափոխէ զանոնք ցամաքի վրայ (ծիծաղներ ու սուլիչի սուլումներ). և վերջնագրէն ետքը, անոնք սկսան թշնամութեանց. այս վայրկեանիս՝ անգլիական հողերը արշաւած են անոնք։ Պարոննե՛ր, պէտք է ըսէք թէ կ'ընդունի՞ք որ կառավարութիւնը ետ մղէ յարձակողները»։

Այս կարճ բայց ազդու խօսքերը խանդավառ ազդեցութիւն մը կ'ընեն բոլոր ներկաներուն վրայ։ «Պրաւօ»ներու փոթորիկ մըն է որ կը պայթի չորս կողմէն և առաջ կը բերէ ոգեւորութիւն մը՝ զոր անկարելի է նկարագրել։ Լորտ մը՝ որ գլխարկը գլխուն վրայ պահած է, կը կասկածուի թէ հակակիր է ատենաբանին բառերուն. վայրկենապէս, քանի մը ձեռքի հարուածով, մարդուն գլխարկը կը տափակցնեն գլխուն վրայ։ Դրամատէր մը բողոքած ըլլալով, դուրս կը նետուի՝ ձեռք ձեռք անցնելով։ Չորս կողմէն կը պոռան.

—Կեցցէ՛ Պուլլէր։
—Սուէյթ. Բրիսկէր։
—Յարգանք Ռոզպէրիի։
—Ամօթ Հարքուրթի։

Ու նմանօրինակ աղաղակներ են միայն կամարներուն տակ լսուածները։

Վերջապէս, ժամը երկուքին, խումբը տակաւ ցրուիլ կը սկսի, միեւնոյն աննկարագրելի ոգեւորութեան մէջ։

Կապոյտ տետրակ.— Լոնտոնի մէջ հրատարակուած Կապոյտ Տետրակը ծանօթ հեռագիրներէն զատ կը պարունակէ նաեւ Սըր Ալֆրէտ Միլնէրի սեպտ. 21 թուականով մէկ հեռագիրը որով Անգլիոյ կառավարութեան կը հաղորդէ Բարեյուսոյ Գլուխին նախարարներուն մէկ ուղերձը։ Անոնք կը խնդրեն Ն. Վեհափառութեան կառավարութենէն որ վճռէ հաշտարարութեան ոգիով մը գործել, ինչ որ միայն կրնայ անհետացնել պատերազմը։ Պ. Չէմպըրլէն սեպտ. 25 ին կը պատասխանէ թէ Անգլիոյ կառավարութիւնը կ'ըմբռնէ Բարեյուսոյ Գլուխին նախարարներուն անձկութիւնը և թէ պիտի շարունակէ Թրանսվալի նկատմամբ մեղմութեամբ շարժիլ, պաշտպանելով հանդերձ Անգլիոյ շահերը։ Թրանսվալի արտաքին գործոց նախարարը սեպտ. 30 թուականով կը հեռագրէ թէ շատ երախտագէտ պիտի ըլլայ Սըր Ալֆրէտ Միլնէրի, եթէ հոկտ. 2ին ստանայ բրիտանական դաշնին տուած որոշումը։ Պ. Չէմպըրլէն հոկտ. 1ին կը պատասխանէ թէ Անգլիոյ կառավարութեան հեռագիրը քանի մը օրէն պատրաստ պիտի ըլլայ։ Հոկտ. 2ին Նաթալի կառավարիչը կը հեռագրէ թէ Զուլուներու մեծ պետը՝ Տինուզուլու տեղեկագրեր է որ Վրիհէտի շրջակայ Զուլուները յուսահատ են և կը վախցուի որ հանդարտ չմնան։ Կառավարիչը կը յարէ թէ պատերազմ եթէ ծագի, Վրիհէտի շրջակայ բնիկները Պօէրներուն դէմ պիտի ապստամբին։

Նիւքէսլի գրաւուելուն առջի օրը, այսինքն անցեալ շաբթուան ուրբաթ օրը, չորս հազար Քաֆիրներ, որոնք պարապ մնացած էին հանքերու մէջ գործելը դադրած ըլլալուն համար, Յոհաննէսպուրկէն հոն հասեր և ուզեր են Նիւքէսլ մտնել, սակայն քաղաքին մէջ մնացած քանի մը բնակիչներ դէմ դրեր են։ Այս վերջինները վախնալով որ Քաֆիրները զիրենք կողոպտեն, քաղաքէն դուրս կը բնակին։ Ամենուն ալ առատ ուտելիք տրուած է։

Բարեյուսոյ Գլուխէն կը հեռագրեն թէ նախարարապետ Պ. Շրէյնէր թէ՛ իր և թէ իր պաշտօնակիցներուն հրաժարականը պիտի ներկայացնէ Սըր Ալֆրէտ Միլնէրի։

Հանգանակութիւնը.— Լոնտոնի մէջ, Թրանսվալի փախստականներուն համար կատարուած հանգանակութիւնը հասաւ 74,000 անգլիական ոսկիի. միայն երկուշաբթի օրը տասնը չորս հազար ոսկի հաւաքուեցաւ։ Վիքթօրիա թագուհին չորս հարիւր ոսկիի չէք մը զրկեց։

ԲԷՐԼԻՆԻ ճափոնական դեսպանը ետ կանչուելով անոր յաջորդեց Պետերսպուրկի ճափոնական նախկին դեսպան ու արտաքին գործոց նախորդ նախարար Պարոն Նիշի։

ՈՂՈՂՈՒՄՆԵՐ ՀՌՈՄԻ ՄԷՋ.— Երկուշաբթի օրը Հռոմի մէջ կարկուտ տեղալով Թիպեր իջաւ։ Շատ մը տուներ և նկուղներ ողողուեցան։ Ս. Պետրոսի եկեղեցին ալ պահ մը պաշարուեցաւ ջուրերէն։ Վնասը շատ մեծ չէ։ Հռոմի և Պիզայի միջեւ երկաթուղիի երթեւեկութիւնները ընդմիջուեցան։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՓՐԻԿԷ.— Գերման կառավարութիւնը որոշեց արեւելեան Ափրիկէի մէջ երկաթուղիի գիծ մը շինել մինչեւ Ուքամի։ Շինութիւնը երեք տարի պիտի տեւէ և ամբողջ ծախքը պիտի ըլլայ տասներկու միլիոն մարք։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆԵՐՈՒ միջազգային համաժողովը մօտերս Վէյմարի մէջ պիտի գումարուի, և կառախումբերու երթեւեկութեանց նկատմամբ նոր կարգադրութիւններ պիտի ընէ, Բարիզի 1900ի արուեստահանդէսին առթիւ։

Հեռագիր
ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԹՐԱՆՍՎԱԼ

ԼՈՆՏՈՆ, 20 Հոկտ.— Պօէրները՝ բազմաթիւ օրերէ ի վեր, երկու գիծով կը յառաջանան դէպի Կլէնքօ՝ ուր անգլիացի զինուորները բանակած են։ Պօէրները բռնած էին հիւսիսային արեւմուտքի կիրճերը։ Կեդրոնացումներ եղած է նաեւ Տալբեկէրկի մէջ Լէկլէրսպրիթի մօտ, Պլօտգէտոնի վրայ։ Կլէնքօի մէջ կը գտնուին 4000 անգլիացի զինուորներ՝ 20 թնդանօթով։ Առջի օրը Պօէրները որոնք բանակեղին մօտ կը գտնուէին, յարձակեցան Կլէնքօին, բայց անգլիացիները՝ մեծ թուով յարձակեցան Պօէրներուն վրայ և անգլիական թնդանօթներուն օգնութեամբ գրաւեցին Պօէրներու բոլոր դիրքերը կատաղի կռիւէ մը ետքը։ Զօրավար Սիմոնս վիրաւորուեցաւ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Նախարարաց Խորհուրդը որոշեց շաբաթ օրուընէ (այսօր) սկսեալ յետաձգել Խորհրդարանին նիստերը։

—Անգլիական զինուորներու ձեռք բերած յաջողութեանց լուրերը մեծ բարձրացում մը առաջ բերին սակարանին մէջ։ Բազմաթիւ գնումներ եղան։ Ռանտ Մինը բարձրացաւ 37.25ի։ Հարաւ-Ափրիկեան արժէթուղթերը զգալի բարձրացում մը ունեցան։

ԳՆԴԱՊԵՏ ՇՆԱՅՏԵՐԻ ՄԱՀԸ

ՎԻԷՆՆԱ.— Գնդապետ Շնայտէր՝ աւստրիական նախկին զինուորական կցորդ Բարիզի, մեռաւ այս առտու։ Ինչպէս յայտնի է, գնդապետ Շնայտէր մասնաւոր դեր մը ունեցաւ Ռէնի դատավարութեան միջոցին։

ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԱՏԵԱՆԸ

ԲԱՐԻԶ.— Պ. Պէռանժէ՝ Պ. Ժիւլ Կէռէնի ներկայութեան բացաւ այն կնքուած ծրարները՝ որոնց մէջ կը գտնուին «Շապրոլ ամրոցէն գտնուած թուղթերը։ Քննիչ յանձնաժողովը որոշում մը պիտի տայ՝ Պ. տը Մօնթֆիւռի առժամաբար ազատ արձակման մասին։

ՆՈՐ ՀԻՒՊԱՏՈՍ

ԲԱՐԻԶ.— Պ. Քօռնիէ՝ Եանեայի ֆրանսական հիւպատոս կարգուեցաւ։

ԼՈՅՍ Զաւեշտաթերթի Ե. տարեշրջանի 14րդ թիւը հրատարակուեցաւ այսօր հետաքրքրաշարժ ճոխ պարունակութեամբ.— Տարեկան 50, վեցամսեայ 25 և հատը 1 ղրշ։

Դիմել առ Մարտիրոս Տէօքմէճեան, տնօրէն Լոյսի, Նորատունկեան խան, Ղալաթիա։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	23	28 1/2
Ամէնէն բարձր գին	»	23	28 1/2
Ամէնէն վար գին	»	23	26
Ռումէլիի Երկթ. զոյգ.	Ֆր.	110	50
Ամէնէն բարձր գին	»	110	50
Ամէնէն վար գին	»	109	87

ԲԱՑՈՒՄ 9 Հոկտ.

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Փ. Կ.	23	31
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	111	37
Օսմանիյէ		410	—
Ռէժի		295	—
Օսմ. Պանքա		13	—
Թութունի ժէնէրալ ՕԹԹմ.		2	35
Երկրագործական Պանքա		7	—
Սօս. ՕԹ. Շանժ է Վալէօր	Ա. Ո.	3	11
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	—
Թրամուէյ բաժնեթ.		620	—
» ժուիսանս		215	—
» պարտաթ.	Ֆր.	490	—
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	297	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	482	—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	16
Անգլիական ոսկի	»	110	04
Թօլ էմբէրիալ	»	90	05
Ֆրֆինց	»	51	04
Մէճիտիէ արծաթ	»	107	35
Մէճալիք	»	97	—
Ռուպլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	»	62

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	05
» » » չէք	»	110	10
Բարիզ » »	Ֆր.	23	—
» » » չէք	»	22	84
Պէրլին անտակս չէք	Մարք	18	61
Վիէննա չէք	Ֆիոր.	10	96 1/4

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 20 Հոկտ.

Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.) բաց.	Ղրշ.	21	—
) գոց.	»	21	95
» » Բ.		45	70
» » Գ.	»	27	05
Օսմանիէ	»	410	—
Ռումէլի երկաթուղի	Ֆր.	112	50
Օսմ. Ռէժի	»	295	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	553	—
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	100	47
Քրէտի Լիոնէ	»	861	—
Պանք տը Բարի	»	——	—
Սուէզի բաժնեթուղթ	»		
Իտալական Ռանթ	»	92	05
Սպանիական արտաքին	»	61	87
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	285
Դրամազերծ	»	93	

ՊԷՐԼԻՆ, 20 Հոկտ.

Օսմ. փոխառութիւն 1888	մարք	112	75
Ռումէլիի երկաթուղի	»	115	25
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	97	20
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	220

ՎԻԷՆՆԱ, 20 Հոկտ.

Փոխան. Բարիզի վրայ	Ֆիոր.	57	03
» Լոնտոնի վրայ	»	120	75
Ռումէլիի երկաթուղի	»	56	50
Օսմ. Ռէժի	»	132	50

Տr. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ երեսը

ԱԿՌԱՆԵՐՈՒ ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ.— Ակռաներու չգոյութիւնը կը վնասէ արտասանութեան և դէմքը կը տձեւցունէ։ Առանց լաւ ակռաներու բնաւ կատարեալ ծամողութիւն չկայ, առանց կատարեալ ծամողութեան՝ բնաւ կատարեալ մարսողութիւն չկայ. առանց մարսողութեան չի կայ սննդառութիւն, առանց սննդառութեան չիկայ առողջութիւն, և առանց առողջութեան ի՞նչ է կեանքը։ — Ուրեմն խորհուրդ կու տանք ատամնազուրկ անձերու դիմել Տքթ. Պառիի, միակ ատամնաբուժը որ երկու անգամէն կրնայ տեղը դնել երերուն և անարմատ ակռաները, արհեստական ամենագեղեցիկ ու ամենահաստատուն ակռաներ պատրաստել առանց քիմքի, կեռերու, զսպանակներու, և այլն, որոնք լաւ արտասանութեան հետ կատարեալ ծամողութիւն կ'ապահովեն։

Ամենէն փափուկ, ամէնէն ջղային անձերը կրնան կատարեալ ապահովութեամբ դիմել Տքթ. Պառիի՝ լիովին գոհ մնալու համար։ Արդէն, իրեն դիմողը կատարելապէս գոհ մնալէն ետքը միայն ստակը պիտի վճարէ։

Ամէն օր կը դարմանէ ժամը 9էն (Ը. Ե.) մինչեւ իրիկուան 5, Բերա, Ֆրանսական դեսպանատան դէմը, 374 թիւ տունը։

QUINA LAROCHE

Վարձատրուած 16,600 ֆր. ով եւ 6 մետ ոսկիէ մետալով

ՔԻՆԱ-ԼԱՌՕՇ

Զօրացուցիչ, կազդուրիչ և հակաջերմ

ՔԻՆԱ-ԼԱՌՕՇԸ ախորժական ԷԼԻՔՍԻՐ մըն է, որուն ապացուցուած առաւելութիւնները յանձնարարելի կընեն զայն, ամէն և կորովի պակասութեան, ստամոքսի տկարութեան, ջղաց յամր ապաքինումներու և հիւծած ջերմերու համար։

Միեւնոյն դեղը «ԵՐԿԱԹԱԽԱՌՆ»

Այս պատրաստութիւնը շատ օգտակար է ծիւրումի, արեան նուաղութեան, և գունատութեան հիւանդութեանց եւն.

Բարիզ 22 Տրուօ է լէ Պօն Ֆառմասի

1—32

ԿԷՐԻ ԳԱԼԱՆ ՄԷՃՈՒՍԻ

Նոր Հրատարակութիւն Պայպլ Հաուզի

Նուէրի յարմար գեղեցիկ գրքոյկ մը։ Հայատառ Թուրքերէն Թարգմանութիւն Ամերիկայի մէջ վերջերս հրատարակուած և ժողովրդին կողմէ մեծ ընդունելութիւն գտած գրքոյկի մը։ 64 երեսներէ կը բաղկանայ։ Փառակազմը որ կողքին վրայ ոսկեզօծ պատկեր ունի, կը ծախուի 4 դահեկանի, իսկ Թղթակազմը 60 փարայի։

Կը ծախուին Պայպլ-Հաուսի գրատան մէջ Ֆինճանճըլար Եօգուշու, Պոլիս։ 173

ԱՄԷՆՈՒՆ ՕԳՏԱԿԱՐ

Ամէն ոք կրնայ իր կեանքը ապահովագրել կամ զաւակներուն օժիտ կամ դրամագլուխ հայթայթել շաբաթական վճարումներով, սկսեալ 2 դահեկանէ, և այս ամէնը առանց բժշկական քննութեան։

Այս տեսակ ապահովագրութիւն գործադրողն է

ՊԵՐԼԻՆԻ ՎԻՔԹՈՐԻԱ

կենաց համար և արկածներու դէմ ապահովագրական ընկերութիւնը,

Հիմնեալ արքայական հրամանաւ 1853ին

	Ֆրանք
Դրամագլուխ և պահեստք	239,189,580
Ապահովագրեալ դրամագլուխ	870,644,476

«ՎԻՔԹՈՐԻԱ-ԱՐԿԱԾ»

Միմիայն մէկ տարի շաբաթական մէկ Ֆրանք վճարելով մարդ ցկեանս կ'ապահովագրուի ընդունելու համար

1. 10,000 ֆր. եթէ մահ պատահի։
2. 15,000 ֆր.ի հասոյթ մը, եթէ խեղութիւն պատահի։
3. 200 օր, 5 ֆր. ամէնօրեայ հատուցումը ծովու կամ երկաթուղւոյ, թրամվէյի և թիւնէլի արկածներու հետեւանքով։

Բոլոր Թուրքիոյ համար ընդհանուր ներկայացուցիչ

Ցակոբեան խան Թիւ 71 Ղալաթիա

Ընդհանուր գործակալութիւն

Ցակոբեան Խան 12, 13 Կ. Պոլիս

Կը փնտռուին գործակատար-պաշտօնեաներ:

453 18—39

Տղաքները ինչպէս նաեւ չափահաս անձերը մեծ հաճոյքով կը խմեն ՏՈՔԹ. ՎԻՎԻԷՆԻ «Մօռիւի ձկան հիւթէն» պատրաստուած հեշտալի ԳԻՆԻՆ։

ՏՈՔԹ. ՎԻՎԻԷՆԻ ԳԻՆԻՆ ախորժակ կը բանայ, ուժ եւ արիւն կուտայ եւ մարմինը կը պարարտացնէ։ Բոլոր բժիշկները կը յանձնարարեն զայն, իբրեւ ըմպելի մը որ Մօրիւի ձկան իւղէն աւելի զօրաւոր ազդեցութիւն ունի տկարակազմութեան, անարիւնութեան, ոսկրաթեքութեան, ծիւրախտի, մորթային հիւանդութեանց վրայ եւայլն։

Կը վաճառուի բոլոր մթերանոցները։

Կեդրոնատեղին՝ ԲԱՐԻԶ, Լաֆայէթ փողոց, Թիւ 126։ 412 11—13

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

ՏՐՔ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

([illegible] Զօղրաֆեանց դէմ)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենադժուարին ցաւած ատամներն ալ անցաւ կը լեցնեն. [illegible] պայմանաւ։

Նորաձեւ ոսկեայ, նուրբ, [illegible], և դիմացկուն արհեստական ատամներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականին, [illegible]։

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ [illegible] միջոցաւ, [illegible]։

Յ. Գ. Զմեանը կիրակի օրերն ալ, ([illegible]) ինչպէս նաեւ ամեն օր, ([illegible]) հիւանդ կընդունին Բերայի գործատեղին։

[illegible] բնակարանին, Թիւ 1 [illegible] փողոց։

QUINA LAROCHE

Նիհար, տժգոյն և ախորժակ չունեցող տղոց ու կիներու և հիւանդութենէ նոր ապաքինածներու համար, ըստ բժշկութեան, ամէնէն ազդու դեղը պողպատն ու քինինն է։ Պողպատը արիւնը կը Թարմացնէ և կ'ուժովցնէ. իսկ քինինը՝ ստամոքսին պաշտօնը կը դիւրացնէ։ ՔԻՆԱ ԼԱՐՈՇ, այդ երկու ազդու դեղերէն բաղկացած ըլլալով՝ իր նմաններուն մէջ ամէնէն առաջինն ըլլալը կը հաստատէ այն 16,600 Ֆրանքի պարգեւը զոր ստացած է Ֆրանսական կառավարութենէն։ Քինա Լարոշ Կ. Պոլսոյ և գաւառներու դեղարաններուն և դեղի մթերանոցներուն մէջ կը գտնուի։

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ՑՈՒՑԱՔԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Գօմօ	1497	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Ռօզարիօ	186
Ալէքթօ	3607	Գօնկօ	2906	Կրոտնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սարֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Գօրսօ	895	Հիլօ	775	Մարդէլլօ	3709	Սիրիօ	1735
Արիօսդօ	2377	Տիտօ	4811	Հիտալկօ	1581	Միրանտօ	3557	Սիլվիօ	1193
Գասանօ	1822	Տօմինօ	937	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Սպէրօ	1200
Գօրոտինօ	1264	Տուրօ	2383	Հօրատիօ	3600	Մօնդէվիտէօ	1735	Թասսօ	1323
Գրավօ	1076	Տրաքօ	1713	Հումպէր	593	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Գրինօ	841	Տինամօ	504	Իտալօ	2354	Նէրօ	1083	Թօքիօ	3827
Գրֆֆալօ	4431	Էպրօ	2464	Իտասիօ	5540	Օթիօ	4100	Թօլէտօ	1470
Գէյլօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ջիւնօ	1080	Օնդարիօ	4036	Թօրրիտօ	437
Գալիբսօ	1337	Էրատօ	1481	Քէլսօ	1053	Օրլանտօ	1525	Ուրպինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլրինօ	2307	Բալէրմօ	1687	Վասքօ	1914
Գազօ	1094	Ֆինլանտ	1823	Քօմօ	1700	Բօլօ	510	Վօլօ	1288
Չիրակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Ռիալթօ	2223	Վօլթուրնօ	2336
Սիսէրօ	1834	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէանտրօ	2272	Ռինալտօ	1663	Եէտօ	1850
Գլիօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Ռօլլօ	1613	Զէրօ	1200
Գոլօրատօ	4235	Կիդանօ	1243	Լօրէնզօ	3191	Ռօմէօ	1739		

Իտալօ շոգենաւը, նաւապետ Ուտ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է։

Գլիօ շոգենաւը, նաւապետ Ճօնսըն, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հըլ և ամսոյս 18ին պիտի մեկնի ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գործակալս Յ. ՀԻԼՑ ԷՆՏ ՐՈՃՕ

Թիւ 17—18 [illegible] խան Ղալաթիա

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

Ամենահին Միջազգային Ընկ.ն

Կենաց վրայ ապահովագրութեան

Տնօրէնութիւն յԵւրոպա

Բարիզ 1 և 3 Լը Բէլթիէ փողոց (Պուլվառ տէ զ'Իդալիէնի անկիւնը)։ Ընկերութեան շէնքերն այժմ կը վերաշինուին, ուստի իր գրասենեակներն ժամանակաւոր փոխադրուած են Նոդռ-Տամ տէ Վիքդուար փողոց Թ. 42։

1898 Յունուար 1ին ամբողջովին իրականացած երաշխաւորութեան պատրաստ գումարն է ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՐ ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՄԻԼԻՈՆ Փր.։ Ապահովագրութիւն որ կը բանի՝ 4,545,160,943 Փր.։ Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր՝ 1845՝ ապահովագրեալներու վճարուած՝ մէկ միլիառ 320 միլիոն։

1898ին հնչուն դրամով վճարելի շահերն են 14,400,000 Փր., 1897էն 1,424,000 Փր աւելի։

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔ ունի 300,000է աւելի անդամ, որոնք Ընկերութիւնը կը կազմեն, որոնց կըպատկանի Ընկերութիւնն և որոց կը վերաբերին Ընկերութեան բոլոր շահերը՝ եթէ մասնակից էք, և կամ առկախին չէք, խնդրոյ շահեկան է ձեզի համար ճանչնալ Ընկերութեան մասնաւոր կարգադրութիւնները։ Օրինակի համար մանրամասն տեղեկութիւններ ուզեցէք իբրեւ հասութաբէր գործ ապահովագրութեան վրայ որ հարիւրին չորս երաշխաւորեալ տոկոս ունի. նոյնպէս տարեվճարներու ետ տրուելու ձեւով ապահովագրութեան վրայ, ի դէպ մահու որոշեալ ժամանակամիջոցի մէջ։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա

Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.

Քէնիչ-Պատուիրակ

Ա. ՁՈՒՀԱՃԵԱՆ

Վօյվօտա փողոց Վիթալիս խան Ղալաթիա

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

[illegible] Լիվըրբուլ և [illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ումպրիա	7718	Բօթնիա	4581
Էթրուրիա	7718	Սամարիա	3574
Սէրվիա	7391	Մարաթոն	2401
Աւրանիա	7268	Ալլիա	2392
Բաւոնիա	5587	Սարակոսա	3162
Սէֆալոնիա	5517	Թարիֆա	2248
Կալլիա	4809	Բալմիրա	2144
[illegible]	4557	Թրինիտատ	1893
Ալէպպօ	[illegible]	Մարօգգօ	1855
[illegible]	1676	[illegible]	1850
Լէրիգունիք	1614	[illegible]	1995
[illegible]	4845		

Շէրպուրկ շոգենաւը, Նաւապետ Քարսլինս, ընդհ. վաճառքով Լիվըրբուլէն հոս պիտի հասնի դեկտ. հոկտ. 30ին (Ն. Տ.)։

[illegible] ՃՕԼԻ և ՍԻԿԷՐ

Joly et Seager

Մէյմանէթլի խան, Թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց։ 57

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20ի կայս. Իրատէով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37 Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.— ԿԵԱՆՔ.— ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— ԱՐԿԱԾՔ.

Երաշխաւորութեան գումար	121,765,333 Ֆր.
1898ի հասոյթք	34,775,462 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ	164,172,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս
Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ

Ղալաթիա, Քարաքէօյ [illegible]
([illegible])

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար
ԹԷՕՏՕՐ ՌԷԲԲԷՆ

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՕՍՄ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երթեւեկութիւն կառախումբերու 1899 Սեպտ. 4 (Ն. Տ.) շաբաթէն սկսեալ

ԷՍԿԻ-ՇԷՀԻՐ ԳՕՆԵԱՅԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կառք. Թ. 224 խառն Առտու ժ.	վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ			ԴԱՐՁ Կառք. Թ. 223 խառն Իրկն. ժ.	վ.
12	—	մկն.	Էսկի-Շէհիր	ժմ.	3	—
12	43	»	Կէօքճէ քըրըք	»	2	20
1	41	»	Սապօնճը բունար	»	1	38
2	34	»	Ալայունտ	»	12	40
3	17	»	Չէքիւրլէր	»	11	55
4	18	»	Տէօյէր	»	11	8
4	47	»	Իհսանիյէ	»	10	24
5	11	»	Համամ	»	9	56
5	21	»	Կազլիկէօլ համամ	»	9	47
6	13	»	Աֆիոն Գարա Հիսար	»	9	15
6	48	»	Պէօյիւք Չօպանլար	»	8	22
7	41	»	Չայ	»	7	34
8	27	»	Իսհագլու	»	6	44
8	51	»	Եասսիան	»	6	19
9	20	»	Աք շէհիր	»	5	57
9	52	»	Ազարի բէօյ	»	5	19
10	34	»	Ջավունճը բէօյ	»	4	37
11	12	»	Իլկին	»	4	5
11	59	»	Գատըն-Խանը	»	3	13
12	48	»	Սէրայ-Ինի	»	2	31
1	20	»	Մէյտան	»	1	53
2	22	»	Բունար-Պաշը	»	12	48
3	—	ժմ.	Գօնիա	մկն.	12	—
իրկն.					առտ.	

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐԷՆ ԷՆԿԻՒՐԻԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կառք. Թ. 124 խառն Առտու ժ.	վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ			ԴԱՐՁ Կառք. Թ. 123 խառն Իրկն. ժ.	վ.
1	—	մկն.	Էսկի Շէհիր	ժմ.	12	41
1	49	»	Աք Պունար	»	11	54
2	35	»	Ալիֆ Բէօյ	»	11	16
3	23	»	Պէյլիք Ախուր	»	10	20
4	38	»	Սարիքէօյ	»	9	13
5	35	»	Պիչէր	»	8	8
6	20	»	Սաքըլէր	»	7	23
7	—	»	Պէյլիք Քէօփրիւ	»	6	51
7	55	»	Բօլաթլը	»	5	59
9	17	»	Մալը Բէօյ	»	4	25
10	19	»	Սինճան Քէօյ	»	3	10
11	12	ժմ.	Էնկիւրիւ	մկն.	2	15
իրկն.					առտ.	

ԱԼԱՅՈՒՆՏԷՆ ՔԷՕԹԱՀԻԱ

ԵՐԹ Կառախումբ Թ. 328 խառն Առտու ժ.	վ.	Թ. 330 խառն Իրկն. ժ.	վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ			ԴԱՐՁ Կառախումբ Թ. 327 խառն Առտ. ժ.	վ.	Թ. 329 խառն Իրկն. ժ.	վ.
2	45	12	50	մկն.	Ալայունտ	ժմ.	2	5	12	15
3	5	1	10	ժմ.	Քէօթահիա	մկն.	1	45	11	55

ՇԱՊՕԹՕՅԻ ՖՕՍՖՕԿԼԻՍԷՐԱԹ ՏԸ ՇՕՅԻ ԳԻՆԻՆ

VIN DE PHOSPHOGLYCÉRATE DE CHAUX DE CHAPOTEAUT

Կը ներկայացնէ այն ձեւը որուն տակ Ֆօսֆաթ տը Շօն կը գտնուի մարմնին մէջ։ Առաջին կարգի կազդուրիչ մըն է, որ կը գործածուի Ֆօսֆաթիւրիի, Գլիւքօզիւրի, դանդաղ-նուաղութեան, ուղեղ-նուաղութեան, և ընդհանրապէս բոլոր մարսողական հիւանդութեանց մէջ։ Կը պատրաստուի նաեւ օշարակի, դեղահատի և հատիկներու ձեւին տակ։

Կեդրոնատեղի Բարիզ, 8, Վիվիէն փողոց և գլխաւոր դեղարանները։

Saxlehner, B
HUNYADI JÁNOS
BUDAI

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆԸ

HUNYADI JANOS

Անմիջական, ապահով եւ դիւրին կերպով կ'ազդէ

Տիեզերահռչակ համբաւ

ՋԳՈՒՇԱՆԱԼ ԿԵՂԾԵՐԷՆ

Պահանջելու է հետեւեալ անունը պարունակող պիտակով շիշեր

ANDREAS SAXLEHNER

Կը ծախուի գլխաւոր դեղավաճառներուն և դեղագործներուն քով։

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրփուլ և Արեւելեան [illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիքթօրիան	10500	Ֆլավիան	3500
Արմէնիան	10500	Էմիրշիրան	3500
Քէսդրիան	10500	Արմօրին	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գօլոմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Պօսթօնիան	8000	Անատոլիան	2500
Լօնտոնիան	8000	Ալգաչիրն	2500
Ֆլօրիտիան	8000	Լէսպիան	3000
Ֆալէրնիան	3700	Մինհօ	900
Վալոնիան	3700	Օբօրդօ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպոն	800
Ֆատիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունն հանելու համար իրենց հրահանգը գրել շոգենաւուն ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԸՆ

Մէհմէտ Ալի փաշա խան. Թիւ [illegible] Ղալաթիա

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (51)

ՍԻՄՕՆ ՊՈՒՊԷ

ՄԱՆՏՐԷՆԻ ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ

Բ. ՄԱՍ

Ժ.

ԲԱՐԻԶԻ ՏՕՆԵՐԸ ԵՒ ԳԱՒԱԶԱՆԻ ՏԱՂԱՆԴԸ

—Քեզ տեսնելու և իմ ամենալաւ բարեկամս՝ Ժաք տը Համէլը քեզի ներկայացնելու համար։

Էվա տը Սուրլին վերջապէս աչքերը երիտասարդ սպային կողմը դարձուց և գոչեց.

—Վա՜յ գարշելի, բարեկամդ շատ սիրուն է։

Ժաք սկսաւ խնդալ։

—Շատ ներողամիտ էք, տիկին, ըսաւ բարեւելով։

—Ոչ՛, իրաւ, ձեզ շատ սիրուն կը գտնեմ, գիտեմ որ ասանկ յանկարծ ըսելու պէտք չկայ, բայց ներեցէք։ Գրաւ կը դնեմ որ սպայ էք։

—Այո՛։

—Եւ հիւսարներու գունդին մէջ, թերեւս։

—Այո՛, դիմագէտ մըն էք ուրեմն։

—Դժբաղդաբար, հիմա հիւսարներուն հագուստը այնչափ աղուոր չէ..., ա՛խ, կայսրութեան օրով շատ աղուոր կը հագուէին. շատ պզտիկ եղած ատենս տեսած եմ։

—Իրաւ է, ան ատենը շատ պզտիկ ըլլալու էիք։

—Կաթէն նոր կտրուած էի... բայց, պարոն, դուք գաղափար մը ունի՞ք աս Ռէն Մէմպլոնին վրայ։

—Չեմ ճանչնար, տիկին։

Սակայն Արթիւր մտատանջ էր տեսնելով որ իրենց երկուքին ներկայութենէն ուրախացած՝ Պէլէթ փութով շատ մը հին քարերէ շինուած գոհարեղէններ կը բանար։

Արդէն գիտէր որ Պէլէթ ուրիշ արհեստներու հետ մէկտեղ արդուզարդի առեւտուրով ալ կը զբաղէր։

Պէրթ Մէյլանի փախուստէն կամ առեւանգումէն ի վեր այդ կինը մահացու մտատանջութեան մը մէջ ինկած էր, ու դժուարաւ կրցած էր հանդարտիլ։

Ամենեւին լուր չէր առներ և առածը կ'ըսէ որ «լուր չըլլալը, աղէկ լուր է։»

Ասոր հետ մէկտեղ, մտատանջ ըլլալուն հակառակ, իր զանազան արհեստները ծադրելէ ետ չէր կենար։

—Ի՞նչ կեցեր ես, ըսաւ յանկարծ Արթիւր, ձեզի չըսաւ տիկինը թէ բան մը չուզեր։

—Ներողութիւն, ըսաւ Էվա խնդալով. քիչ մը առաջ բան մը չէի ուզեր, որովհետեւ դեռ բարկացած էի, բայց հիմա բարկութիւնս անցաւ. նայէ՛, սիրելիս, աս զմրուխտէ և սուտակէ հին-քար զարդը կ'ուզեմ։

—Ատիկա հին զարդ է, ըսաւ Արթիւր, արհամարհոտ դէմքով մը, չես տեսներ որ կեղծ հին-քարեր են։

—Ինծի ի՞նչ, սիրուն է, կը բաւէ, պատասխանեց Էվա, իր սեռին ու դասակարգին յատուկ ջախջախիչ տրամաբանութեամբ։ Կը հաւտա՞ս որ իմ Նախկին նօտարս աւելի սիրեմ, ճշմարիտ հին մը ըլլալուն համար։

Ժաք խնդալ սկսաւ. բայց Արթիւր աւելի նեղացաւ։

—Վերջապէս, աս զարդին համար ի՞նչ կ'ուզէք, հարցուց Պէլէթին։

—Շատ բան մը չէ, պարոն կոմս։

—Ի՞նչ, զիս կը ճանչնա՞ք։

—Տը լա Մալինիէրի պարոն կոմսը ո՞վ չի ճանչնար։

—Կ'աղաչեմ, տը լա Մարսինիէր։

—Ես ալ ատանկ պիտի ըսէի։

Ժաք կը սկսէր զուարճանալ։

—Հազար հինգ հարիւր ֆրանք է։

—Շատ սուղ է։

—Պարոն կոմսը թող հաճի անգամ մը դիտել աշխատութեան նրբութիւնը և հասկցողի մը ցուցնել. եթէ հին-քար չըլլայ ձրի կու տամ։

—Հին ու նոր, կ'ուզեմ... ըսաւ Էվա ոտքերը գետինը զարնելով։

Մերժել անկարելի էր, մանաւանդ Ժաքի ներկայութեանը։

—Այդչափ ստակ չունիմ քովս, ըսաւ Արթիւր։

—Ո՛հ, պարոն կոմսին մէկ տոմսակը լիուլի կը բաւէ, ըսաւ Պէլէթ ծրարի մը մէջէն անմիջապէս պարտամուրհակ մը գրելու համար պէտք եղածը հանելով։

Նեղացած, բայց քիչ մըն ալ գոհ, Արթիւր ստորագրեց տոմսակը և Պէլէթ մեկնեցաւ։ Էվա որ ամենեւին չէր փափաքեր աս զարդին, անփութօրէն գըզրոցի մը մէջ նետեց զայն։

—Ո՞ւր պիտի ճաշենք, հարցուց Արթիւր։

—Զիս ճաշի՞ կը տանիք, հարցուց իր կարգին Էվա։

—Անօգուտ հարցում մը ինքնին։

—Քասքատ կ'երթանք, ըսաւ Ժաք։

—Մէկդի ձգէ տա Քասքատը, պատասխանեց Արթիւր. հիմա՝ ամէնէն չիք բանն է չիք տեղեր չերթալը։

—Այո, այսինքն ատիկա միջոց մըն է ձեր անկուտիութիւնը ծածկելու, առարկեց Էվա՝ հեգնոտ ձայնով մը։ Բայց հանդարտեցէք. ես ձեզի ճաշի կը տանիմ...

—Ի՞նչ, ըսին երկու երիտասարդները միաբերան։

—Բայց անշուշտ, ի՛նչ ալ գաւառացի կը հոտիք. չէ՞ք գիտեր որ Լալուէթ մեծ հացկերոյթ մը կու տայ՝ իր Էլտօրատոյին գտած յաջողութիւնը տօնելու համար։

—Ո՛հ, բացագանչեց Արթիւր, թերահաւատ կերպով մը։

—Բայց այո՛, և ահաւասիկ հրաւիրագիրը։

Եւ Էվա երկու երիտասարդներուն ներկայացուց երկար հրաւիրագիր մը՝ խնամով եզերուած, որուն մէջ Լալուէթ անընթեռնելի գիրերով կը ծանուցանէր թէ ամէն «Բարիզցի» անունը կրելու արժանի մարդիկը մեծ հացկերոյթի մը կը հրաւիրէ իր իսկ հաստատութեան մէջ։

—Ի՞նչ կ'ըսես, Արթի՛ւր, ըսաւ Ժաք. երթա՞նք այդ հացկերոյթին։

—Կը կարծեմ որ գէշ չպիտի ըլլայ։

—Հարկաւ գէշ չպիտի ըլլայ, մէջ մըտաւ Էվա տը Սուրլին։ Հացկերոյթը փառաւոր պիտի ըլլայ, որովհետեւ այս Լալուէթը՝ սրիկայ մը ըլլալուն հակառակ, լաւ գիտէ ռէքլամ ընել իր հաստատութեան համար։ Արդէն դուք անձամբ պիտի կրնաք ասիկա հաստատել։ Որոշուեցա՛ւ անանկ չէ՞. թեթեւ հագուստ մը կը հագնիմ և իսկոյն կը մեկնինք։

. . . .

Էլտօրատոյի սրճարանը՝ որ Պուլվառ Ռօշշուարի վրայ կը գտնուէր, արտակարգ ոգեւորութիւն մըն էր ստացած այդ իրիկունը։

Ընդարձակ ծառաստանը զոր շարժուն առաստաղով մը ծածկած էին, կատարեալ ճաշասրահի մը վերածուած էր։

Սեղանը շատ լաւ պատրաստուած էր և Բարիզի լաւագոյն ընկերութեանց ներկայացուցիչները խմբուած էին անոր շուրջը։

Արուեստագէտներ կային, ամէն կարգէ գրագէտներ, օրագրողներ, դերասաններ ու սիրուն դերասանուհիներ, քաղաքական անձնաւորութիւններ, քանի մը բարձրաստիճան սպաներ, երկու ծերակուտական՝ և բազմաթիւ ծանօթ ու կասկածուած ոստիկանական պաշտօնեաներ։

Սակայն հակառակ Էվայի գուշակութեան, ճաշը շատ սքանչանք առթող բան մը չէր։

Այս տեսակ հացկերոյթները երբեք չեն գոհացներ ճշմարիտ որկրամոլները։

Սպասարկուները և Լուի ԺԷն հագուստ կրող քանի մը սպասուհիներ յարատեւ շարժման մէջ էին, կ'երթային կու գային՝ բերելով կերակուրները և կամ աղտոտ պնակները տանելով։

(Շարունակելի)